

Socialnämnden

Tid 2012-11-20, kl 19:00

Plats Kommunhuset i Tumba plan 2, rum 3

Ärenden

Justering

- 1 Information om anhörigstöd - muntlig information
- 2 FoU avtal - muntlig information
- 3 Ekonomisk månadsrapport för januari-oktober 2012 (SN 2011:1)
- 4 Yttrande - Nya påföljder (SOU 2012:34)
- 5 Remiss - Stärkt skydd mot tvångsåktenskap och barnåktenskap (SN 2012:145)
- 6 Entledigande och tillfälliga ersättare i socialnämndens barn- och familjerättsutskott (SN 2012:167)
- 7 Förvaltningschefen informerar
- 8 Rapportering av ej verkställda beslut enligt socialtjänstlagen och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade kvartal 3 2012 (SN 2010:27)
- 9 Ärenden från samordningsförbundet i Botkyrka (SN 2012:17)
- 10 Anmälan av delegationsbeslut (SN 2012:17)
- 11 Anmälningsärenden (SN 2012:14)

Majoritetspartierna träffas i kommunalhuset i Tumba, plan 2 rum 3, kl 18.00
Oppositionspartierna träffas i kommunalhuset i Tumba, socialförvaltningens stora sammanträdesrum på plan 8, kl 18.00
Var vänlig och meddela Anneli Sjöberg om du inte kan närvara, tfn 530 618 34 eller anneli.sjoberg@botkyrka.se.

MATS EINARSSON
ordförande

ANNELI SJÖBERG
sekreterare

2012-11-20

1

Information om anhörigstöd – muntlig information

Beslut

Socialnämnden har tagit del av informationen.

Ärendet

Margaretha Hartzell och Sara Andersson redogjorde för arbetet med anhörigstöd.

2012-11-20

2

FoU nytt avtal – muntlig information

Beslut

Socialnämnden har tagit del av informationen.

Ärendet

Lotta Persson redogjorde för nytt FoU-avtal.

3**Ekonomisk månadsrapport för januari-oktober 2012 (SN 2011:1)****Beslut**

Socialnämnden godkänner den ekonomiska månadsrapporten per oktober 2012

Ärendet

Sammanlagt räknar förvaltningen med ett överskott på cirka 8,2 miljoner kronor jämfört med budgeten. Redovisningen är felaktig när det gäller semesterlöneskulden för schemalagd personal inom socialpsykiatrien det innebär att prognosen för personalens löner är osäker i detta avseende.

Jämfört med delårsrapport nr 2 innebär denna prognos en försämring gällande framförallt barn och unga, och gemensam verksamhet. Det största prognostiserade överskottet jämfört med budgeten är på gemensamma verksamheter. Överskottet beräknas bli cirka 11,2 miljoner kronor. Cirka 3,4 miljoner kronor av överskottet är lönekomensation som vi tror inte behöver användas i år p.g.a. att enheterna har haft personalvakanser och andra överskott, 1 miljon kronor är ej utnyttjat anslag för samordningsförbundet..

Det *direktutbetalade* biståndet beräknas gå med cirka 10,4 mkr i underskott. Det täcks delvis av överskott inom andra verksamheter inom ekonomiskt bistånd. t.ex. för handläggning av ekonomiskt bistånd och sociala beredskapsarbeten.

2012-11-07

Dnr SN/2011:1

Referens
Birgitta Wallin

Mottagare
socialnämnden

Ekonomisk månadsrapport per oktober 2012

Förslag till beslut

Socialnämnden godkänner den ekonomiska månadsrapporten per oktober 2012

Ärendet

Sammanlagt räknar förvaltningen med ett överskott på cirka 8,2 miljoner kronor jämfört med budgeten. Redovisningen är felaktig när det gäller semesterlöneskulden för schemalagd personal inom socialpsykiatri. Det innebär att prognosen för personalens löner är osäker i detta avseende.

Jämfört med delårsrapport nr 2 innebär denna prognos en försämring gällande framförallt barn och unga, och gemensam verksamhet. Det största prognostiserade överskottet jämfört med budgeten är på gemensamma verksamheter. Överskottet beräknas bli cirka 11,2 miljoner kronor. Cirka 3,4 miljoner kronor av överskottet är lönekomensation som vi tror inte behöver användas i år p.g.a. att enheterna har haft personalvakanser och andra överskott, 1 miljon kronor är ej utnyttjat anslag för samordningsförbundet..

Det *direktutbetalade* biståndet beräknas gå med cirka 10,4 mkr i underskott. Det täcks delvis av överskott inom andra verksamheter inom ekonomiskt bistånd. t.ex. för handläggning av ekonomiskt bistånd och sociala beredskapsarbeten.

Lotta Persson
socialchef

2012-11-07

Dnr SN/2011:1

Verksamhet	tkr	Utfall 2011	Utfall jan- okt 2012	Budget 2012	Prognos 2012	Avvikelse Prognos- Budget
Verksamhet saknas (felkonterade löner)	Intäkter	0	0	0	0	0
	Kostnader	-15	-101	0	0	0
	Netto	-15	-101	0	0	0
14 Flyktingåtgärder inkl flyktingadm.	Intäkter	559	267		333	333
	Kostnader	-5 543	-3 900	-5 100	-4 977	123
	Netto	-4 985	-3 633	-5 100	-4 644	456
72 Öppen förskola	Intäkter	0	0	0	0	0
	Kostnader	-4 985	-4 074	-5 155	-5 106	49
	Netto	-4 985	-4 074	-5 155	-5 106	49
73 Barn o ungdomar t o m 20 år	Intäkter	24 053	11 442	8 135	20 058	11 923
	Kostnader	-186 543	-154 741	-180 329	-192 498	-12 169
	Netto	-162 491	-143 299	-172 194	-172 440	-246
74 Vuxna exkl missbrukare inkl. socialpsykiatri	Intäkter	21 290	18 831	19 090	23 725	4 635
	Kostnader	-107 310	-85 426	-102 330	-106 216	-3 886
	Netto	-86 020	-66 596	-83 240	-82 491	749
75 Vuxna missbrukare	Intäkter	2 277	2 519	2 135	2 902	767
	Kostnader	-34 861	-32 820	-42 595	-42 309	286
	Netto	-32 585	-30 301	-40 460	-39 407	1 053
76 Ekonomiskt bistånd	Intäkter	3 371	2 473	3 025	2 983	-42
	Kostnader	-133 969	-117 465	-137 676	-142 626	-4 950
	Netto	-130 598	-114 992	-134 651	-139 643	-4 992
79 Gemensam verksamhet	Intäkter	13 015	16 027	9 357	14 767	5 410
	Kostnader	-54 406	-43 734	-60 747	-54 999	5 748
	Netto	-41 390	-27 707	-51 390	-40 232	11 158
Alla verksamheter	Intäkter	64 565	51 558	41 742	64 768	23 026
	Kostnader	-527 633	-443 151	-533 932	-548 731	-14 799
	Netto	-463 068	-391 593	-492 190	-483 963	8 227

2012-11-07

Dnr SN/2011:1

Verksamhet	tkr	Utfall 2011	Utfall jan- okt 2012	Budget 2012	Prognos 2012	Avvikelse Prognos- Budget
varav direktutbetalat ek bistånd	Intäkter	3 075	2 282	3 025	2 788	-237
	Kostnader	-101 885	-88 241	-96 370	-106 491	-10 121
	Netto	-98 810	-85 959	-93 345	-103 703	-10 358
varav verks. 74 socialpsykiatri	Intäkter	9 940	9 051	7 830	10 083	2 253
socialpsykiatri	Kostnader	-80 837	-63 523	-77 170	-80 243	-3 073
	Netto	-70 896	-54 472	-69 340	-70 160	-820

4**Yttrande - Nya påföljder (SOU 2012:34) (SN 2012:114)****Beslut**

Socialnämnden antar förvaltningens förslag till yttrande som sitt eget och överlämnar till justitiedepartementet.

Sammanfattning

Kommunen har beretts möjlighet att lämna synpunkter på Nya påföljder (SOU 2012:34). Kommunledningsförvaltningen har gett socialnämnden i uppdrag att besvara remissen. Svaret ska vara inkommet till justitiedepartementet senast den 30 november.

Påföljdsutredningen har genomfört en total översyn av påföljdssystemen för vuxna och unga lagöverträdare. Påföljdssystemet för vuxna anses vara komplext och svåröverskådligt och de nuvarande icke frihetsberövande påföljderna anses inte vara tillräckligt ingripande för de brott de används för. Utredningen förslår att påföljdssystemet för vuxna ska bestå av böter och fängelse, där det under vissa förutsättningar kan beslutas att fängelsestraffet ska vara villkorligt och kombineras med olika tilläggssanktioner. Aktuella påföljder för unga lagöverträdare bedöms fungera relativt väl. Utredningen föreslår dock att systemet kompletteras med några ytterligare påföljder. Enligt förslaget ska unga lagöverträdare i åldern 15 – 17 år i princip dömas till en ungdomspåföljd medan ungdomar i åldersgruppen 18 – 20 år ska dömas till vuxenpåföljder, men med ungdomsreduktion vid straffmätning.

Betänkandet är mycket omfattande och förvaltningen har valt att fokusera på de delar i förslaget som berör ungdomar, då detta har störst betydelse utifrån socialtjänstens arbete. Förvaltningen anser i huvudsak att förslaget är bra, men har bl a en del synpunkter kring att socialtjänsten ska vara huvudman för påföljder som inte är frivilliga för den enskilde.

Bilagor:

Nya påföljder - En kort presentation av Påföljdsutredningens förslag

Yttrande - Nya påföljder (SOU 2012:34)

2012-11-01

Dnr SN/2012:114

Referens

Åse Linnerbäck

Mottagare

Socialnämnden

Remiss - Nya påföljder (SOU 2012:34)

Förslag till beslut

Socialnämnden antar förvaltningens förslag till yttrande som sitt eget och överlämnar till justitiedepartementet.

Sammanfattning

Kommunen har beretts möjlighet att lämna synpunkter på Nya påföljder (SOU 2012:34). Kommunledningsförvaltningen har gett socialnämnden i uppdrag att besvara remissen. Svaret ska vara inkommet till justitiedepartementet senast den 30 november.

Påföljdsutredningen har genomfört en total översyn av påföljdssystemen för vuxna och unga lagöverträdare. Påföljdssystemet för vuxna anses vara komplext och svåröverskådligt och de nuvarande icke frihetsberövande påföljderna anses inte vara tillräckligt ingripande för de brott de används för. Utredningen förslår att påföljdssystemet för vuxna ska bestå av böter och fängelse, där det under vissa förutsättningar kan beslutas att fängelsestraffet ska vara villkorligt och kombineras med olika tilläggssanktioner. Aktuella påföljder för unga lagöverträdare bedöms fungera relativt väl. Utredningen föreslår dock att systemet kompletteras med några ytterligare påföljder. Enligt förslaget ska unga lagöverträdare i åldern 15 – 17 år i princip dömas till en ungdomspåföljd medan ungdomar i åldersgruppen 18 – 20 år ska dömas till vuxenpåföljder, men med ungdomsreduktion vid straffmätning.

Betänkandet är mycket omfattande och förvaltningen har valt att fokusera på de delar i förslaget som berör ungdomar, då detta har störst betydelse utifrån socialtjänstens arbete. Förvaltningen anser i huvudsak att förslaget är bra, men har bl a en del synpunkter kring att socialtjänsten ska vara huvudman för påföljder som inte är frivilliga för den enskilde.

Bilagor:

Nya påföljder - En kort presentation av Påföljdsutredningens förslag

Yttrande - Nya påföljder (SOU 2012:34)

2012-11-04

Dnr SN/2012:114

Referens

Åse Linnerbäck

Mottagare

Justitiedepartementet

Yttrande - Nya påföljder (SOU 2012:34)

Allmänt

Vi är i huvudsak positiva till utredningens förslag. Vi anser att förslaget innebär att påföljdssystemet blir tydligare och mer förutsägbart. Kommunen har valt att i svaret fokusera på påföljdssystemet för unga, med anledning av att socialtjänsten är huvudman för flera påföljder för unga. När det gäller att beakta återfall i brott så vill vi dock allmänt framföra en oro för hur detta kan komma att påverka människor vars brott har samband med alkohol- eller drogmissbruk eller andra personliga problem. En mer ingripande påföljd, vid ett eventuellt återfall i brott, kan i vissa fall riskera att stjälpa personens möjlighet till en god rehabilitering.

Nya påföljder för unga lagöverträdare

Utredningen föreslår att påföljdssystemet ska kompletteras med några nya påföljder för unga lagöverträdare såsom kontaktskyldighet för unga, ungdomsövervakning och varningsstraff. Utredningen föreslår även en begränsning av böter för ungdomar.

Socialtjänstens arbete ska enligt socialtjänstlagen präglas av frivillighet och självbestämmande. Detta gäller även handläggningen av ungdomsären den och är en av faktorerna för att kunna nå ett bra resultat. I de fall det finns ett stort behov av att skydda ungdomen och det saknas samtycke till vård finns i sista hand en möjlighet för socialnämnden att använda sig av lagen om vård av unga. Kommunen menar att det är av stor vikt att, i de fall socialnämnden ska vara huvudman för en påföljd, den unge samtycker till påföljden samt att påföljden inte ska vara av kontrollerande art.

Påföljden ungdomsövervakning föreslås ha en behandlingsinriktning, vara intensiv, kunna innefatta tydliga inskränkningar i den unges rörelsefrihet och innebära en skyldighet att ha kontakt med en särskilt förordnad koordinator. Vi anser att innehållet i denna påföljd är motstridigt och att det inte framstår som trovärdigt och realistiskt att den ska kunna innehålla en s k behandlingsinriktning med de i övrigt tydligt repressiva inslagen.

Förvaltningen tycker att det är bra att dagsböter för ungdomar begränsas. Det är få ungdomar som har egna inkomster och möjlighet att fullgöra sin

Socialförvaltningen

Post Botkyrka kommun, 147 85 TUMBA · Besök Munkhättevägen 45, Tumba · Kontaktcenter 08-530 610 00

Direkt 08 - 530 615 72 Sms-0734-21 85 22 · E-post ase.linnerback@botkyrka.se

Org.nr 212000-2882 · Bankgiro 624-1061 · Fax 08-530 616 66 · Webb www.botkyrka.se

2012-11-04

Dnr SN/2012:114

betalningsskyldighet. Om den unge in kan betala kan detta ge långvariga konsekvenser för den unges livssituation. Vi ser även positivt på utredningens förslag om den nya påföljden ”varningsstraff” för tidigare ostraffade minderåriga över 15 år.

Påföljden ungdomsvård förutsätter att socialtjänsten i sitt yttrande till åklagaren har bedömt att den unge har ett särskilt vårdbehov. För att få till stånd en större likabehandling och likformighet kring detta föreslås att Socialstyrelsen genom riktlinjer och tillsyn ser till att en större enhetlighet uppnås. Kommunen är positiv till att begreppet ”särskilt behov av vård och annan åtgärd” förtydligas i enlighet med förslaget och att socialtjänstens insatser för att ge underlag för påföljdsbestämningen utvecklas.

Konsekvenser

Ekonomiska konsekvenser

De förslag som läggs fram i betänkandet bedöms inte sammantaget medföra några kostnadsökningar för det allmänna. För att kunna finansiera verkställigheten av den föreslagna nya påföljden ”kontaktskyldighet för unga” föreslås dock kommunerna tillföras mellan 15 – 20 miljoner kronor per år.

Kommunen har svårt att ta ställning till utredningens beräkningar. Vi anser att en uppföljning av kostnaderna bör göras en tid efter att förslaget genomförts.

Nya påföljder

En kort presentation av Påföljdsutredningens förslag

Stockholm 2012

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2012:34

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes Offentliga Publikationer på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Beställningsadress:
Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Orderfax: 08-598 191 91
Ordertel: 08-598 191 90
E-post: order.fritzes@nj.se
Internet: www.fritzes.se

Svara på remiss – hur och varför. Statsrådsberedningen (SB PM 2003:2, reviderad 2009-05-02)
– En liten broschyr som underlättar arbetet för den som ska svara på remiss.
Broschyren är gratis och kan laddas ner eller beställas på
<http://www.regeringen.se/remiss>

Textbearbetning och layout har utförts av Regeringskansliet, FA/kommittéservice.

Tryckt av Elanders Sverige AB.
Stockholm 2012

ISBN 978-91-38-23734-2
ISSN 0375-250X

Påföljdsutredningen

Utredningen tillsattes av regeringen år 2009. Utredare har varit hovrättspresidenten Fredrik Wersäll och sekreterare hovrättsassessorn Linda Palmenäs, rådmannen Lars Wallinder och hovrättsassessorn Karin Sandahl.

Utredningen har haft ett betydande antal experter från rättsväsendet och andra berörda myndigheter och organisationer. Samtliga experter har ställt sig bakom de förslag som lämnas.

Utredningen har också haft en parlamentarisk referensgrupp med företrädare för riksdagspartierna, där förslagen fortlöpande diskuterats.

Utredningen har haft omfattande externa kontakter, såväl i Sverige som i andra jämförbara länder.

Utredningens fullständiga förslag redovisas i betänkandet Nya påföljder, SOU 2012:34, som kan beställas via Fritzes kundtjänst, order.fritzes@nj.se. Det går också att ta del av betänkandet på regeringens hemsida www.regeringen.se.

Uppdraget

Vårt uppdrag har varit att göra en total översyn av påföljds-systemet för såväl vuxna som unga lagöverträdare. I uppgiften har däremot inte ingått att se över straffskalorna för enskilda brott.

Enligt våra direktiv ska vi överväga bl.a.

- att minska antalet korta fängelsestraff och ersätta dem med andra trovärdiga påföljder
- att skapa en tydligare reglering vid återfall i brott
- att utveckla innehållet i de påföljder som används som alternativ till fängelse
- att behandla olika brottstyper mer lika vid valet av påföljd
- att utveckla nya påföljder för unga
- att införa villkorligt fängelse

Vi föreslår

- att villkorligt fängelse införs i påföljdssystemet
- att påföljderna villkorlig dom och skyddstillsyn avskaffas
- att fängelsestraff upp till ett år för tidigare ostraffade personer ska dömas ut villkorligt
- att villkorligt fängelse alltid ska kombineras med en ytterligare sanktion – böter, samhällstjänst, övervakning, hemarrest eller olika former av vård – strängare ju mer allvarligt brottet är
- att frivårdens insatser ska öka
- att återfall i brott alltid ska följas av ett skärpt straff
- att lika allvarliga fall ska leda till lika ingripande påföljder – olika brottstyper ska behandlas lika vid påföljdsvalet
- att bötesstraffen ska höjas
- att socialtjänstens huvudansvar för ungdomar som begår brott ska bibehållas och utvecklas
- att nya påföljder – varningsstraff, kontaktskyldighet för unga och ungdomsövervakning – ska införas för unga lagöverträdare

Påföljdssystemets fel och brister

Påföljdssystemet är komplext och svåröverskådligt

I dag kan ett fängelsestraff ersättas av någon av påföljderna villkorlig dom eller skyddstillsyn. Dessa påföljder kan i sin tur förenas med en rad olika frivårdsinslag.

Valet av påföljd grundas inte huvudsakligen på hur allvarligt brottet är, utan på många gånger osäkra prognoser om det finns en risk för att den tilltalade ska återfalla i brott. Det leder till att det är svårt att rangordna de olika påföljderna efter hur ingripande de är och att förutse vilken påföljd ett brott kommer att leda till.

Straff döms inte alltid ut efter brottets allvar

Det finns begränsade möjligheter att anpassa innehållet i villkorlig dom och skyddstillsyn efter brottets allvar. Det innebär att straffet inte alltid upplevs som proportionellt i förhållande till brottet. Ett mindre allvarligt brott kan leda till en mer ingripande påföljd än ett mer allvarligt brott och lika allvarliga brott kan leda till olika ingripande påföljder.

Dessutom uppstår det en tröskel i övergången mellan villkorlig dom eller skyddstillsyn och fängelse. Ett brott som är obetydligt mer allvarligt än ett annat brott kan leda till en betydligt mer ingripande påföljd.

Alternativen till fängelse är otydliga

När villkorlig dom eller skyddstillsyn döms ut anges inte alltid hur långt straff som skulle ha dömts ut om fängelse hade valts som påföljd. Det framgår därför inte tydligt för den dömde hur allvarligt rätten ser på brottet och vad han

eller hon riskerar om påföljden inte sköts. Innehållet i påföljden är dessutom ibland tunt.

Lika allvarliga brott behandlas olika

Allt fler brott har kommit att behandlas strängare till följd av att de är av viss art, även om de anses vara lika allvarliga som andra brott.

Det finns inte några tydliga riktlinjer och principer för när ett brott ska anses vara av sådan art att det ska leda till en strängare påföljd. Det kan uppfattas som inkonsekvent och godtyckligt.

Särbehandlingen till följd av brottslighetens art har också lett till att korta fängelsestraff och andra ingripande påföljder används i stor utsträckning även för mindre allvarlig brottslighet.

Ungdomspåföljderna är inte heltäckande

De särskilda påföljderna för unga (15–17 år) fungerar relativt väl, men i vissa situationer saknas en lämplig eller tillräckligt ingripande påföljd.

Utgångspunkterna för våra förslag

- Påföljdssystemet måste präglas av rättvisa, tydlighet och konsekvens.
- Straff ska dömas ut efter brottets allvar.
- Lika allvarliga fall ska behandlas lika.
- Återfall i brott ska alltid innebära en mer ingripande påföljd.
- Systemet ska vara humant och ta till vara de möjligheter som finns att verka brottsavhållande.

Påföljder för vuxna

Villkorligt fängelse införs i påföljdssystemet

Vi föreslår att villkorligt fängelse införs i påföljdssystemet.

Villkorligt fängelse ska ersätta villkorlig dom och skyddstillsyn.

Förslaget innebär att påföljdssystemet för vuxna lagöverträdare ska bestå av två påföljder, böter och fängelse, där det under vissa förutsättningar kan beslutas att fängelsestraffet ska vara villkorligt.

Innebörden av villkorligt fängelse

Villkorligt fängelse innebär att det döms ut ett fängelsestraff på viss tid men att den dömden inte behöver verkställa straffet i kriminalvårdsanstalt om han eller hon uppfyller vissa villkor.

Villkoren ska bestå i att den dömden under en prøvotid på två år dels inte begår nya brott, dels fullgör den tilläggssanktion som det villkorliga fängelsestraffet förenas med.

Förutsättningar för villkorligt fängelse

Fängelsestraff som är kortare än ett år ska dömas ut villkorligt, om det inte är fråga om återfall i brott.

Även fängelsestraff som uppgår till ett år eller mer ska kunna dömas ut villkorligt, om de kan förenas med en ingripande kontraktsvård eller om ovillkorligt fängelse på grund av den tilltalades personliga förhållanden eller andra tungt vägande skäl framstår som uppenbart oskäligt.

Tilläggsanktion ska bestämmas efter brottets allvar

Det är inte tillräckligt att ett villkorligt fängelsestraff innebär skyldighet för den dömda att avhålla sig från brott under en prøvotid. Villkorligt fängelse ska därför alltid förenas med en tilläggsanktion.

Valet av tilläggsanktion ska göras med utgångspunkt i fängelsestraffets längd. Det innebär att ett längre villkorligt fängelsestraff ska förenas med en mer ingripande tilläggsanktion än ett kortare straff och att lika långa villkorliga fängelsestraff ska förenas med tilläggsanktioner som är i huvudsak lika ingripande.

Om det inte finns någon tillräckligt ingripande tilläggsanktion att ta till, ska ett ovillkorligt fängelsestraff dömas ut.

Tilläggsanktioner

Böter

Kortare villkorliga fängelsestraff, upp till och med tre månader, ska som utgångspunkt förenas med dagsböter.

Som en allmän riktlinje bör gälla att ett straff på en månad förenas med 70 dagsböter och ett straff på tre månader med 120 dagsböter. Bötesbeloppen ska höjas, se nedan.

Samhällstjänst

För längre villkorliga fängelsestraff är böter normalt inte en tillräckligt ingripande tilläggsanktion. Straffet ska då som utgångspunkt förenas med samhällstjänst, bestående av oavlönat arbete och vissa påverkansprogram.

Som en allmän riktlinje bör gälla att ett straff på sex månader förenas med 140 timmars samhällstjänst. Motsvarande nivå för ett straff på tio månader bör vara 220 timmar samhällstjänst.

Övervaknings- och kontrollanktion

Alla har inte förutsättningar att fullgöra samhällstjänst. Om samhällstjänst inte bedöms vara en lämplig sanktion för den tilltalade, ska tilläggsanktionen därför i stället kunna bestå av övervakning och kontroll enligt en övervaknings- och kontrollanktion.

Övervaknings- och kontrollanktionen ska vara i huvudsak lika ingripande som det antal timmar samhällstjänst som annars skulle ha dömts ut. Den ska i princip pågå lika länge som det utdömda villkorliga fängelsestraffet, dock minst tre månader.

Det huvudsakliga innehållet i sanktionen ska vara kontakt med en övervakare och vissa påverkansprogram. Vid längre straff, sex månader och mer, ska sanktionen också inkludera

vissa inskränkningar i rörelsefriheten, såsom förbud att lämna bostaden på helgerna eller förbud att besöka vissa platser.

Hemarrest

Korta fängelsestraff kan i dag verkställas i hemmet med elektronisk fotboja. Vi föreslår att den möjligheten tas bort och att det i stället ska finnas möjlighet att förena ett villkorligt fängelsestraff med hemarrest.

Hemarrest ska innebära ett förbud att lämna bostaden annat än för arbete eller annan godkänd sysselsättning eller vård, behandling eller programverksamhet på i förväg bestämda tider. Den ska vara förenad med alkohol- och drogförbud.

Hemarrest ska pågå under två tredjedelar av det utdömda fängelsestraffets längd och kunna övervakas elektroniskt.

Hemarrest ska användas som tilläggsstraff om den tilltalade tidigare har gjort sig skyldig till brott på sådant sätt att det annars inte hade funnits förutsättningar att besluta att fängelsestraffet ska vara villkorligt.

Vård- eller påverkanssanktion

Många brott har samband med alkohol- eller drogmissbruk eller andra personliga problem. Istället för dagsböter, samhällstjänst, övervaknings- och kontrollstraff eller hemarrest ska ett villkorligt fängelsestraff därför kunna förenas med en vård- eller påverkanssanktion.

En förutsättning för att en vård- eller påverkanssanktion ska kunna dömas ut ska vara att den tilltalade har behov av vård eller behandling för t.ex. missbruk eller att det finns brotts- eller missbruksrelaterad programverksamhet som bedöms lämplig för honom eller henne.

Kriminalvården ska göra en bedömning av om det finns förutsättningar för en vård- eller påverkanssanktion och i så fall lämna förslag till en sådan sanktion.

En vård- eller påverkanssanktion ska vara i huvudsak lika ingripande som det antal dagsböter, det antal timmar samhällstjänst eller det antal månader hemarrest som det villkorliga fängelsestraffet annars skulle ha förenats med. Om det är uppenbart att de insatser som Kriminalvården har föreslagit inte är tillräckligt ingripande, ska rätten kunna kombinera sanktionen med dagsböter, samhällstjänst eller en övervaknings- och kontrollsanktion.

Kontraktsvård

Kontraktsvård innebär att den dömda förbinder sig att genomgå vård eller behandling som är i princip lika omfattande och ingripande som det ovillkorliga fängelsestraff som annars skulle ha dömts ut. Vården ska normalt genomföras på institution.

Kontraktsvård ska kunna användas som tilläggssanktion om det villkorliga fängelsestraffets längd uppgår till ett år eller mer, eller om den tilltalade tidigare har gjort sig skyldig till brott på sådant sätt att det annars inte hade funnits förutsättningar att besluta att fängelsestraffet ska vara villkorligt.

Slopad särbehandling på grund av brottets art

Enligt dagens regler kan brottets art vara ett skäl att döma till fängelse, trots att straffvärdet är relativt lågt och det inte heller är fråga om återfall i brott.

I praxis leder exempelvis grovt rattfylleri, mened, vissa miss-handelsbrott, vissa sexualbrott, vissa skattebrott, narkotika-brott och jaktbrott ofta till fängelse, även om straffvärdet är endast någon eller några månader. Antalet s.k. artbrott har under senare år blivit allt fler.

Argumenten för särbehandling är olika, men avskräckning förefaller vara det övergripande syftet.

Enligt vår mening är denna särbehandling inkonsekvent och den saknar tydliga riktlinjer. Skälen för en särbehandling minskar också avsevärt i det system som vi föreslår, där brott på fängelsenivå alltid ska leda till ett fängelsestraff utmätt i tid med en tilläggsstraff utmätt i förhållande till brottets allvar.

Vi föreslår därför att brott med samma straffvärde ska behandlas lika vid påföljdsvalet. Det leder till att antalet korta fängelsestraff minskar till förmån för frivård med ett tydligt innehåll.

En del av de skäl som i dag används för att döma till en strängare påföljd för vissa brottstyper kan, i det system som vi föreslår, antas leda till att straffen för dessa brottstyper i stället blir något längre.

Betydelsen av återfall i brott

Allmänt om återfall

Trovärdigheten i påföljdssystemet kräver att den som återfaller i brott döms till en mer ingripande påföljd än den som är tidigare ostraffad. Samtidigt måste återfallsregleringen vara sådan att den inte kraftigt ökar antalet intagna i våra anstalter.

Om det nya brottet ligger på fängelsenivå och har begåtts under prövotiden för ett tidigare utdömt villkorligt fängelsestraff ska alltid en mer ingripande påföljd dömas ut än för den som är ostraffad.

Även om återfallet sker efter utgången av prövotiden för ett villkorligt fängelsestraff ska straffet kunna skärpas, beroende främst på hur lång tid som förflutit sedan den tidigare domen, likheten mellan den gamla och den nya brottsligheten och brottslighetens allvar.

Det behöver dock inte nödvändigtvis dömas ut ett ovillkorligt fängelsestraff vid återfall. Om straffet kan skärpas tillräckligt genom en strängare tilläggsanktion kan ett nytt villkorligt fängelsestraff dömas ut.

Om det inte finns möjlighet att döma ut en mer ingripande tilläggsanktion ska ovillkorligt fängelse dömas ut.

Återfall under prövotiden för ett villkorligt fängelsestraff

I första hand ska prövas om återfallet kan beaktas tillräckligt genom att ett nytt villkorligt fängelsestraff förenas med en tilläggsanktion av mer ingripande slag än vad som annars hade kommit i fråga.

Det innebär t.ex. att ett villkorligt fängelsestraff som annars skulle ha förenats med dagsböter får förenas med samhällstjänst eller en övervaknings- och kontrollanktion eller att ett villkorligt fängelsestraff som annars skulle ha förenats med samhällstjänst får förenas med hemarrest.

Även en vård- eller påverkanssanktion ska kunna användas som tilläggssanktion vid återfall, under förutsättning att sanktionen är tillräckligt ingripande med hänsyn till både fängelsestraffets längd och den tidigare brottsligheten.

Återfall efter utgången av prøvotiden för ett villkorligt fängelsestraff

Om det nya brottet är begånget efter det att prøvotiden för ett tidigare utdömt villkorligt fängelsestraff har löpt ut, är skälen mot att på nytt döma till villkorligt fängelse inte lika starka.

Om det bedöms att en skärpning bör ske, ska det i sådan situation kunna beslutas att fängelsestraffet ska vara villkorligt, om rätten anser det tillräckligt att välja en tilläggssanktion av mer ingripande slag eller t.ex. fler dagsböter, fler timmar samhällstjänst eller en mer ingripande vård- eller påverkanssanktion än vad som annars hade kommit i fråga.

Återfallens betydelse för straffmätningen

Återfall i brott ska på samma sätt som i dag kunna beaktas genom att det döms ut ett kraftigare bötesstraff eller ett längre fängelsestraff än vad som annars hade blivit aktuellt. Denna möjlighet ska dock begränsas till att avse endast böter och ovillkorliga fängelsestraff.

För villkorliga fängelsestraff ska skärpningen vid återfall ske genom valet av tilläggssanktion eller genom att det i stället för villkorligt fängelse döms ut ett ovillkorligt fängelsestraff.

Beslut om att tidigare utdömda villkorliga fängelsestraff ska verkställas i anstalt

Ett villkor vid villkorligt fängelse är att den dömden inte återfaller i brott under prövotiden. Ett återfall i brott inom prövotiden för ett villkorligt fängelsestraff måste därför alltid leda till en reaktion. Reaktionen behöver dock inte alltid vara att det tidigare straffet måste verkställas i anstalt. I stället bör skärpningen på grund av återfallet i första hand ske genom att det döms ut en strängare påföljd för den nya brottsligheten, antingen villkorligt fängelse med en mer ingripande tilläggsstraffsanktion eller – om inte det är tillräckligt – ett ovillkorligt fängelsestraff. Självklart måste också den tidigare utdömda tilläggsstraffsanktionen fullgöras i ett sådant fall.

Om det inte anses tillräckligt att det döms ut ett ovillkorligt fängelsestraff för den nya brottsligheten, ska rätten besluta att det villkorliga fängelsestraffet ska verkställas i anstalt. Så kan vara fallet exempelvis vid snabba återfall eller om den dömden helt har struntat i att utföra tilläggsstraffsanktionen. I ett sådant beslut ska det göras en avräkning för vad den dömden har fullgjort av det villkorliga fängelsestraffet genom att genomföra hela eller delar av tilläggsstraffsanktionen.

Misskötsamhet

Allmänt om bristande verkställighet

Trovärdigheten av ett system med villkorligt fängelse bygger bl.a. på att utdömda straff också verkställs. Om den dömden inte fullgör tilläggssanktionen brister det i verkställighet av det villkorliga fängelsestraffet.

Bristande verkställighet måste alltid leda till en reaktion.

Reaktionerna vid bristande verkställighet ska vara tydliga, konsekventa och förutsebara. De ska trappas upp successivt.

Kontroll av verkställigheten

Kriminalvården ska utforma verkställigheten av tilläggssanktionerna till villkorligt fängelse så att de kan kontrolleras på ett tydligt och effektivt sätt.

De som Kriminalvården anlitar för kontroll av verkställigheten ska vara skyldiga att anmäla till Kriminalvården om den dömden inte fullgör sina skyldigheter enligt tilläggssanktionen.

Reaktioner vid bristande verkställighet

Kriminalvården ska tydligt klargöra för den dömden vad som händer om tilläggssanktionen inte fullgörs.

Kriminalvården ska kunna göra justeringar av den utdömda sanktionen om den inte fungerar. Sådana justeringar kan t.ex. bestå av att en mindre del av en samhällstjänst får utgöras av programverksamhet eller att ett inslag i en vård- eller påverkanssanktion byts ut mot ett annat, för den dömden lämpligare, inslag.

Om sådana åtgärder inte är tillräckliga, ska Kriminalvården kunna meddela särskilda föreskrifter om t.ex. nykterhet och drogfrihet eller kontakt med en övervakare som syftar till att tilläggssanktionen genomförs. Kriminalvården ska också kunna meddela den dömden en varning.

Om varning redan har meddelats eller om det kan antas att den dömda inte kommer att fullgöra tilläggssanktionen även om en varning meddelas, ska övervakningsnämnden ha möjlighet att förlänga prövotiden för det villkorliga fängelsestraffet till som längst fyra år eller att byta ut tilläggssanktionen mot en annan sanktion som är minst lika ingripande som den ursprungliga.

I sista hand ska bristande verkställighet leda till att domstol beslutar att det villkorliga fängelsestraffet ska verkställas i kriminalvårdsanstalt, dvs. som ovillkorligt fängelse.

Omhändertagande

Om åtgärder behöver vidtas på grund av bristande verkställighet av en tilläggssanktion ska den dömda kunna omhändertas.

Omhändertagande ska beslutas av en övervakningsnämnd. Kriminalvården ska dock ha rätt att omedelbart omhänderta den dömda, om han eller hon brister i verkställigheten av en hemarrest eller en kontraktsvård och det därmed blir aktuellt att föra talan om att det villkorliga fängelsestraffet ska verkställas i anstalt.

Böter

Dagsbotsbelopp

För att öka trovärdigheten av böter, både som självständigt straff och som tilläggssanktion till villkorligt fängelse, ska det säkerställas att ett dagsbotsstraff alltid överstiger vad som i dag kan utgå genom penningböter, dvs. 4 000 kr.

Dagsböter ska bestämmas till 4 000 kronor samt det antal dagsböter som följer med anledning av brottsligheten, minst 30 och högst 150, eller 200 när böter används som gemensamt straff för flera brott.

Varje dagsbot ska fastställas till ett visst belopp från och med 30 till och med 1 000 kronor, efter vad som bedöms som skäligt med hänsyn till den tilltalades inkomst, förmögenhet, försörjningsskyldighet och ekonomiska förhållanden i övrigt.

Lägsta dagsbotsstraff blir därför 4 900 kr.

Verkställigheten av dagsbotsstraff

För att minska den andel böter som lämnas över till indrivning och på så sätt även öka effektiviteten i verkställigheten av bötesstraff, ska det införas en möjlighet till uppskov och längre betalningsfrist för dagsbotsstraff.

Förvandling av obetalda böter till fängelse

I dag kan obetalda böter förvandlas till fängelse om det är uppenbart att den bötfällda av tredska har låtit bli att betala böterna eller om förvandling annars av särskilda skäl är påkallad från allmän synpunkt.

Vi föreslår att kravet på att det ska vara "uppenbart" att den bötfällda har tredska tas bort. Det innebär att den som medvetet vägrar att betala i större utsträckning än i dag ska få bötesstraffet förvandlat till fängelse.

Erkännande eller annan medverkan till utredningen kan ge lägre straff

Den bestämmelse som finns i dag om straffflindring för den som frivilligt angett sig, kompletteras så att rätten vid bestämmande av straffet också ska ta hänsyn till om den tilltalade genom att erkänna eller på annat sätt medverkat till utredningen av det egna brottet. Straffflindring kan ges framför allt vid allvarliga och svårutredda brott.

Hänsyn till andra reaktioner på brottet

Utöver straffet följer ofta andra rättsliga reaktioner på ett brott. Det kan vara fråga om t.ex. körkortsindragning, avsked, näringsförbud och förverkande. I dag tar domstolarna en viss hänsyn till sådana sanktioner när straffet bestäms. Nu införs en bestämmelse där det uttryckligen slås fast att det som grund för straffflindring ska beaktas om straffet blir oproportionerligt strängt med hänsyn till andra rättsliga sanktioner till följd av brottet.

Påföljder för unga lagöverträdare

Allmänna utgångspunkter

- Ungdomar i åldern 15–17 år ska dömas till en påföljd som är anpassad efter deras ålder och mognad.
- Huvudansvaret för verkställigheten ska ligga på socialtjänsten.
- Socialtjänstens insatser för att ge underlag för påföljdsbestämningen och vid verkställigheten ska utvecklas och göras mer enhetliga.
- Socialstyrelsens tillsyn och riktlinjer bör utvecklas.
- Möjligheterna att följa upp en sluten ungdomsvård med ytterligare vård och behandling ska öka.
- Dagens påföljder för unga – ungdomsvård, ungdomstjänst och sluten ungdomsvård – fungerar relativt väl. I vissa fall finns dock ingen lämplig eller tillräckligt ingripande ungdomspåföljd att ta till. Det finns därför behov av att införa nya påföljder för unga lagöverträdare.
- För ungdomar i åldern 18–20 år ska påföljdsvalet i princip ske som för vuxna.

Nya påföljder för unga

Påföljden ungdomsvård förutsätter att den unge har ett särskilt behov av vård och i regel att han eller hon samtycker till den föreslagna vården. För påföljden ungdomstjänst förutsätts att den unge är lämplig och samtycker.

Förutsättningarna för dessa påföljder är sådana att det ibland inte finns någon lämplig eller tillräckligt ingripande ungdomspåföljd att ta till. Det finns därför behov av att komplettera påföljdssystemet med nya påföljder för unga.

Kontaktskyldighet för unga

Vi föreslår att det införs en ny ungdomspåföljd kallad kontaktskyldighet för unga. Innehållet i påföljden ska så långt möjligt fyllas med vad som i dag kan ingå i åtgärden särskilt kvalificerad kontaktperson enligt socialtjänstlagstiftningen.

Socialnämnden i den unges hemort ska vara huvudman för påföljden.

Kontaktskyldighet för unga ska väljas som påföljd om det på grund av den unges person inte finns förutsättningar för vare sig ungdomsvård eller ungdomstjänst. Den ska kunna dömas ut oberoende av den unges inställning till påföljden.

Den som döms till kontaktskyldighet för unga ska åläggas en skyldighet att hålla kontakt med en särskilt utsedd kontaktperson på en tid mellan två och sex månader. Domstolen ska bestämma kontaktskyldighetens längd utifrån brottslighetens allvar.

Innehållet i påföljden ska som utgångspunkt bestå av kontakt med kontaktpersonen. Kontaktpersonens uppgift ska vara både stödjande och kontrollerande. Deltagande i programverksamhet eller annan verksamhet som syftar till att motverka risken för återfall i brott ska också kunna ingå.

Ungdomsövervakning

Vi föreslår att det införs en ny ungdomspåföljd kallad ungdomsövervakning.

Påföljden ska tillämpas i de situationer där vare sig ungdomsvård, ungdomstjänst eller kontaktskyldighet för unga är en tillräckligt ingripande straffrättslig reaktion och alltså användas vid förhållandevis allvarliga brott.

Påföljden ska vara

- behandlingsinriktad
- intensiv
- innefatta tydliga inskränkningar i den unges rörelsefrihet

Statens institutionsstyrelse ska vara huvudman för påföljden.

Ungdomsövervakning ska pågå under lägst sex månader och högst ett år, beroende på brottets allvar.

En verkställighetsplan ska upprättas. Den ska reglera frågor om den unges boende, skolgång, sysselsättning och fritid, missbruksbehandling, annan vård och behandling eller andra motsvarande åtgärder som syftar till att den unge ska avhålla sig från brott och annars utvecklas gynnsamt.

Den unge ska ha skyldighet att regelbundet träffa en särskilt utsedd koordinator.

I påföljden ska ingå antingen ett förbud att lämna bostaden under helgkvällar och helgnätter eller andra motsvarande inskränkningar i friheten, exempelvis förbud att vistas på vissa platser eller inom vissa områden. Frihetsinskränkningarna ska kunna kontrolleras bl.a. med hjälp av elektroniska hjälpmedel. De frihetsinskränkande inslagen ska kunna trappas ned om den unge följer övriga delar av verkställighetsplanen.

Verkställighetsplanen ska också innehålla beslut om drogfrihet och drogkontroll.

Om den unge inte kommer till möten med koordinatör ska han eller hon kunna hämtas genom polishandräckning. Även de frihetsinskränkande inslagen ska i vissa fall kunna genomdrivas med hjälp av polis.

Varningsstraff

Dagsböter är inte någon effektiv påföljd för lagöverträdare i åldern 15–17 år.

Om någon begått ett brott innan han eller hon fyllt 18 år och brottet inte är allvarigare än att det skulle leda till ett lågt bötesstraff och den unge tidigare är ostraffad ska domstolen därför kunna döma till ett varningsstraff.

Den unge ska alltid vara personligen närvarande i domstolen när varningsstraffet meddelas.

Effekter av våra förslag

Minskad användning av korta fängelsestraff

Det förhållandet att alla brottstyper ska behandlas lika vid påföljdsvalet och att således särbehandlingen på grund av brottets art slopas kommer att leda till en minskning av antalet korta fängelsestraff i anstalt.

I dag döms årligen cirka 13 000 personer till fängelse. Av dessa får cirka 10 000 straff som är kortare än ett år. Omkring 3 000 verkställer sitt straff i hemmet med elektronisk fotboja.

Om våra förslag genomförs kan antalet fängelsedömda i anstalt förväntas minska. Hur stor minskningen blir beror dock på vilka andra kriminalpolitiska förändringar som sker.

Ökat ansvar för frivården

Frivårdens ansvar ökar genom förslagen. Innehållet i de påföljder som är alternativ till fängelse i anstalt kommer att bli tydligare och mer kraftfullt.

Kriminalvårdens arbete med att ta fram underlag för domstolarnas påföljdsbedömning kommer också att öka.

Tydligare reaktioner vid återfall och misskötsamhet

Reaktionerna vid återfall i brott och vid misskötsamhet under verkställighet av de påföljder som väljs som alternativ till fängelse i anstalt kommer att stramas upp. Det leder till att fler kommer att tas in i anstalt på grund av nya brott eller att tilläggsanktionen inte fullgörs.

Heltäckande påföljdssystem för unga

Genom de nya påföljderna kontaktskyldighet för unga och ungdomsövervakning kommer det att finnas ett heltäckande påföljdssystem för ungdomar i åldern 15–17 år.

Ekonomiska konsekvenser

Minskningen av antalet korta fängelsestraff som avtjänas i anstalt kommer på sikt att leda till minskade kostnader för Kriminalvården. Mot detta ska ställas ökade krav och ökat ansvar för frivården.

De nya ungdomspåföljderna kommer att leda till något ökade kostnader för kommuner och för Statens institutionsstyrelse.

Vi gör sammantaget bedömningen att våra förslag inte kommer att leda till ökade kostnader för det allmänna. Det kommer dock att krävas relativt betydande insatser för omställning och utbildning.

Genom införande av ett grundbelopp för dagsböter kommer dagsbotsbeloppen att höjas. Det kommer att leda till en intäktsökning för staten.

Statens offentliga utredningar 2012

Kronologisk förteckning

1. Tre blir två! Två nya myndigheter inom utbildningsområdet. U.
2. Framtidens högkostnadsskydd i vården. S.
3. Skatteincitament för riskkapital. Fi.
4. Kompletterande regler om personuppgiftsbehandling på det arbetsmarknadspolitiska området. A.
5. Högskolornas föreskrifter. U.
6. Åtgärder mot fusk och felaktigheter med assistansersättning. S.
7. Kunskapsläget på kärnavfallsområdet 2012 – långsiktig säkerhet, haverier och global utblick. M.
8. Skadeståndsansvar och försäkringsplikt vid sjötransporter – Atenförordningen och försäkringsdirektivet i svensk rätt. Ju.
9. Förmån och fälla – nyanländas uttag av föräldrapenning. A.
10. Läsarnas marknad, marknadens läsare – en forskningsantologi. Ku.
11. Snabbare betalningar. Ju.
12. Penningtvätt – kriminalisering, förverkande och dispositionsförbud. Ju.
13. En sammanhållen svensk polis. Ju.
14. Ekonomiskt värde och samhällsnytta – förslag till en ny statlig ägarförvaltning. Fi.
15. Plan för framtagandet av en strategi för långsiktigt hållbar markanvändning. M.
16. Att angöra en kulturbrygga – för stöd till nyskapande kultur. Ku.
17. Psykiatrin och lagen – tvångsvård, straffansvar och samhällsskydd. S.
18. Så enkelt som möjligt för så många som möjligt. – den mjuka infrastrukturen på väg. N.
19. Nationella patent på engelska? N.
20. Kvalitetssäkring av forskning och utveckling vid statliga myndigheter. U.
21. Här finns mer att hämta – it-användningen i småföretag. N.
22. Mål för rovdjuren. M.
23. Mindre våld för pengarna. Ku.
24. Likvärdig utbildning – riksrekryterande gymnasial utbildning för vissa ungdomar med funktionsnedsättning. U.
25. Enklare för privatpersoner att hyra ut sin bostad med bostadsrätt eller äganderätt. S.
26. En ny brottsskadelag. Ju.
27. Färdplan för framtiden – en utvecklad flygtrafiktjänst. N.
28. Längre liv, längre arbetsliv. Förutsättningar och hinder för äldre att arbeta längre. S.
29. Sveriges möjligheter att ta emot internationellt stöd vid kriser och allvarliga händelser i fredstid. Fö.
30. Vital kommunal demokrati. Fi.
31. Sänkta trösklar – högt i tak Arbete, utveckling, trygghet. A.
32. Upphandlingsstödet framtid. S.
33. Gör det enklare! S.
34. Nya påföljder + kort presentation. Ju.

Statens offentliga utredningar 2012

Systematisk förteckning

Justitiedepartementet

- Skadeståndsansvar och försäkringsplikt vid sjötransporter – Atenförordningen och försäkringsdirektivet i svensk rätt. [8]
Snabbare betalningar. [11]
Penningtvätt – kriminalisering, förverkande och dispositionsförbud. [12]
En sammanhållen svensk polis. [13]
En ny brottsskadslag. [26]
Nya påföljder + kort presentation. [34]

Försvarsdepartementet

- Sveriges möjligheter att ta emot internationellt stöd vid kriser och allvarliga händelser i fredstid. [29]

Socialdepartementet

- Framtidens högkostnadsskydd i vården. [2]
Åtgärder mot fusk och felaktigheter med assistansersättning. [6]
Psykiatri och lagen – tvångsvård, straffansvar och samhällsskydd. [17]
Enklare för privatpersoner att hyra ut sin bostad med bostadsrätt eller äganderätt. [25]
Längre liv, längre arbetsliv. Förutsättningar och hinder för äldre att arbeta längre. [28]
Upphandlingsstödet framtid. [32]
Gör det enklare! [33]

Finansdepartementet

- Skatteincitament för riskkapital. [3]
Ekonomiskt värde och samhällsnytta – förslag till en ny statlig ägarförvaltning. [14]
Vital kommunal demokrati. [30]

Utbildningsdepartementet

- Tre blir två! Två nya myndigheter inom utbildningsområdet. [1]
Högskolornas föreskrifter. [5]

- Kvalitetssäkring av forskning och utveckling vid statliga myndigheter. [20]

- Likvärdig utbildning
– riksrekryterande gymnasial utbildning för vissa ungdomar med funktionsnedsättning. [24]

Miljödepartementet

- Kunskapsläget på kärnavfallsområdet 2012
– långsiktig säkerhet, haverier och global utblick. [7]
Plan för framtagandet av en strategi för långsiktigt hållbar markanvändning. [15]
Mål för rovdjuren. M. [22]

Näringsdepartementet

- Så enkelt som möjligt för så många som möjligt
– den mjuka infrastrukturen på väg. [18]
Nationella patent på engelska? [19]
Här finns mer att hämta – it-användningen i småföretag. N. [21]
Färdplan för framtiden
– en utvecklad flygtrafikfjänt. [27]

Kulturdepartementet

- Läsarnas marknad, marknadens läsare
– en forskningsantologi. [10]
Att angöra en kulturbygga
– för stöd till nyskapande kultur. [16]
Mindre våld för pengarna. [23]

Arbetsmarknadsdepartementet

- Kompletterande regler om personuppgiftsbehandling på det arbetsmarknadspolitiska området [4]
Förmån och fälla – nyanländas uttag av föräldrapenning. [9]
Sänkta trösklar – högt i tak
Arbete, utveckling, trygghet. [31]

5

Remiss - Stärkt skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap (SN 2012:145)

Beslut

Socialnämnden antar förvaltningens förslag till yttrande som sitt eget och överlämnar detta till Justitiedepartementet.

Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Socialnämnden har ombetts att svara för kommunens räkning på SOU 2012:35 – Stärkt skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap. Vi är i huvudsak mycket positiva till utredningens förslag och förordar alla lagförslag.

Vi är positiva till det stärkta skydd som personer som riskerar att utsättas för tvångsgifte eller att giftas bort som barn får om förslagen går igenom. Vi önskar dock att även frågan om utomlands ingångna fullmaktsäktenskap regleras på ett sätt som minimerar risken för tvångsäktenskap. Vi delar utredningens syn på betydelsen av att jobba förebyggande, med utbildning och att samverka mellan myndigheter. Slutligen vill vi framhålla vikten av att utredningens förslag genomförs på ett inkluderande sätt som präglas av respekt för alla människor som bor i Sverige.

2012-11-05

Dnr SN/2012:145

Referens
Sanna Kolk

Mottagare
Socialnämnden

Remiss - Stärkt skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap (SOU 2012:35)

Förslag till beslut

Socialnämnden antar förvaltningens förslag till yttrande som sitt eget och överlämnar detta till Justitiedepartementet.

Paragrafen justeras omedelbart.

Lotta Persson
Socialchef

Sammanfattning

Socialnämnden har ombetts att svara för kommunens räkning på SOU 2012:35 – Stärkt skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap. Vi är i huvudsak mycket positiva till utredningens förslag och förordar alla lagförslag.

Vi är positiva till det stärkta skydd som personer som riskerar att utsättas för tvångsgifte eller att giftas bort som barn får om förslagen går igenom. Vi önskar dock att även frågan om utomlands ingångna fullmaktsäktenskap regleras på ett sätt som minimerar risken för tvångsäktenskap. Vi delar utredningens syn på betydelsen av att jobba förebyggande, med utbildning och att samverka mellan myndigheter. Slutligen vill vi framhålla vikten av att utredningens förslag genomförs på ett inkluderande sätt som präglas av respekt för alla människor som bor i Sverige.

Bilagor: Sammanfattning av SOU 2012:35 samt förslag till yttrande.

Referens
Sanna Kolk

Mottagare
Justitiedepartementet

Yttrande angående -Stärkt skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap (SOU 2012:35)

Allmänt

Vi är i huvudsak mycket positiva till utredningens förslag och förordar alla lagförslag. Vi är positiva till det stärkta skydd som personer som riskerar att utsättas för tvångsgifte eller att giftas bort som barn får om förslagen går igenom. Vi önskar dock att även frågan om utomlands ingångna fullmaktsäktenskap regleras på ett sätt som minimerar risken för tvångsäktenskap. Vi delar utredningens syn på betydelsen av att jobba förebyggande, med utbildning och att samverka mellan myndigheter. Slutligen vill vi framhålla vikten av att utredningens förslag genomförs på ett inkluderande sätt som präglas av respekt för alla människor som bor i Sverige.

Avsnitt 7 Äktenskapsdispens för underåriga

Vi är positiva till att möjligheten till äktenskapsdispens tas bort och delar utredningens syn att skälen för ett avskaffande överväger skälen för en fortsatt dispensmöjlighet. Vi anser att det är en viktig markering från samhällets sida att barn inte är mogna att ingå äktenskap. Alla barn i Sverige har rätt att få samma skydd från samhället och ingen under 18 år ska behöva ingå en rättshandling som får så omfattande konsekvenser som äktenskap. Vi menar att detta också ligger i linje med Barnkonventionen och FN:s barnrättskommittés uppmaning att minimiåldern för äktenskap ska vara 18 år.

Avsnitt 8 Ogiltighet som en effekt av tvångsäktenskap eller barnäktenskap?

Vi ser gärna att denna fråga tas upp i en framtida utredning.

Avsnitt 9 Erkännande av utländska äktenskap

Utredningen föreslår inte några begränsningar när det gäller erkännandet av utomlands ingångna fullmaktsäktenskap. Vi menar att det finns starka skäl för att inte erkänna fullmaktsäktenskap, där minst en av parterna har anknytning till Sverige. Som framkommer i utredningen förekommer det att

2012-11-05

Dnr SN/2012:145

personer i Sverige blivit gifta mot sin vilja genom fullmaktsäktenskap och att formen i sig underlättar att gifta bort någon mot dess vilja och t.o.m. mot dess vetskap. Vi anser att en lagstiftning, likt den man har i Norge, bör införas där fullmaktsäktenskap som regel inte erkänns då minst en av parterna har anknytning till Sverige men att undantag kan ges i vissa fall.

I det fall det inte skulle införas en sådan reglering menar vi att det bör införas striktare rutiner för att förhindra att tvångsäktenskap på detta sätt erkänns. Ansökningshandlingarna för att få ett äktenskap erkänt bör t ex utformas på så sätt att man ska uppge huruvida det rör sig om ett fullmaktsäktenskap och, att om så är fallet, båda parter intygar att äktenskapet ingåtts av fri vilja. Personlig inställelse bör också krävas om det inte är uppenbart obehövligt eller synnerliga skäl talar emot det. Vi menar vidare att Skatteverket bör få en utökad undersökningsplikt i sådana fall där man misstänker att det är fråga om tvångsäktenskap.

Argumenten i utredningen om att detta skulle kräva en mycket kostsam omorganisering av Skatteverkets folkbokföringsverksamhet menar vi inte stämmer. Då dessa åtgärder endast berör fullmaktsäktenskap, som inte är särskilt vanligt förekommande, bör kostnaderna för t.ex. personlig inställelse vara relativt låga. Kostnaderna måste också ställas mot det värde som finns i att på detta sätt upptäcka tvångsäktenskap. När det gäller huruvida kravet om ett intygande om att ett äktenskap skett av fri vilja skulle leda till att fler tvångsäktenskap uppdagas är det svårt att uttala sig om. Det som är klart är att det skulle öka möjligheterna att det uppdagas. Det skulle också möjliggöra än större insyn i omfattningen av fullmaktsäktenskap, något som Skatteverket idag menar att man inte kan föra tillförlitlig statistik om, vi menar också att det även här, precis som i frågan om kriminalisering, handlar om att samhället sänder en signal till både offer och förövare om att tvångsäktenskap är fel och att man på alla sätt försöker förhindra förekomsten av dem.

Avsnitt 11 Vigselverksamheten

Vi välkomnar förslaget på krav på trossamfund med vigselrätt och vigsselför rättare, att det inte ska finnas anledning att tro att de genomför ritualer i strid med bestämmelserna om informella äktenskap. Vi vill dock framhålla vikten av dialog och att den förs på ett respektfullt sätt. Vi är därför positiva till förslaget om att Nämnden för statligt stöd till trossamfund får som ordinarie uppgift att föra dialog med samfunden och det ska anordnas en utbildning om svensk lag rörande äktenskap. Vi delar även uppfattningen att utbildningen inte ska vara obligatorisk.

Avsnitt 12 Straff för tvångsäktenskap

Vi anser att en kriminalisering av tvångsäktenskap är nödvändig för att tydliggöra samhällets syn på detta. Det är även viktigt att det är ett brott som också är straffbart. På så sätt sänder man en stark signal till både förövare och offer att tvångsäktenskap är en fråga som samhället ser allvarligt på och aktivt motverkar. Vi välkomnar därför utredningens förslag i denna fråga när det gäller särreglering av äktenskapstvång, såväl som vilseledande till utlandsresa med tvångsäktenskapssyfte, gällande både kriminaliseringen, straffbestämmelserna samt undantaget från kravet på dubbelbestraffning.

Avsnitt 13 Straff för barnäktenskap

På samma sätt som vid tvångsäktenskap anser vi att det är viktigt att samhället tydligt markerar sin syn på barnäktenskap. Även här är vi därför positiva till utredningens förslag om kriminalisering, straffbestämmelserna och undantaget från kravet på dubbelbestraffning. I likhet med utredningen förordar vi även ansvarsfrihet för den som medverkar till brott genom att gifta sig med ett barn i det fall båda makarna är barn eller det är liten åldersskillnad mellan makarna och finns andra omständigheter som gör att inte döma till ansvar. Vi vill också särskilt framhålla vikten av att barn som utsatts för barnäktenskap ska ha rätt till målsägandebiträde.

Avsnitt 14 Preskription

Vi vill understryka vikten av att preskriptionstiden för barnäktenskap börjar gälla först då målsäganden har fyllt 18 år då det inte är rimligt att begära att ett barn ska sätta igång en rättslig process, särskilt som man kan anta att det befinner sig i beroendeställning till de personer som anstiftat brottet.

Avsnitt 15 Skadestånd

Vi välkomnar att möjligheten att få skadestånd för den som utsatts för tvångsäktenskap eller barnäktenskap ökar i.o.m. en kriminalisering men delar utredningens ståndpunkt att det inte krävs någon särreglering.

Avsnitt 16 Förbud och förelägganden

Vi delar utredningens bedömning att det inte krävs någon reglering om skydds förelägganden.

Avsnitt 17 Uppehållstillstånd m.m.

Vi menar att det förmodligen finns ett stort mörkertal när det gäller tvångsäktenskap. Det är därför mycket viktigt att det ställs krav på Migrationsverket att vid misstanke om tvång utreda om så är fallet och som utredningen föreslår rutinmässigt kalla till möte med referenspersonen och informera om vilka handlingsalternativ och hjälpmöjligheter som finns.

Avsnitt 18 Socialtjänstens hantering

Vi delar uppfattningen att socialtjänsten är en av de viktigaste aktörerna i dessa frågor och att dess agerande ofta är avgörande för att personer som riskerar att utsättas för, eller är utsatta för, barn- eller tvångsäktenskap ska få det skydd och stöd som de behöver. Vi är positiva till att Socialstyrelsen ges i uppdrag att utöva särskild tillsyn över socialtjänstens arbete när det gäller personer som riskerar att utsättas för barn- eller tvångsäktenskap. Vi välkomnar också att Socialstyrelsens information om dessa frågor ses över och att man vid en kriminalisering efter en tid utreder konsekvenserna för socialtjänsten.

Vi ställer oss positiva till en framtida utredning om hur LVU i utökad grad ska kunna tillämpas mot barn som väljer att stanna hos eller återvända till sin familj trots att det innebär stora risker för personen samt om socialnämnden ska kunna återkalla eller omhänderta pass och förhindra att pass utföras beträffande unga som riskerar att skickas utomlands och utsättas för barnäktenskap.

Avsnitt 19 När utsatta personer befinner sig i andra länder

Vi delar uppfattningen att den viktigaste åtgärden är att motverka att personer som riskerar att giftas bort i utlandet lämnar Sverige och att fokus måste ligga på att nå dessa personer med stöd och information. Vi välkomnar en ökad samverkan mellan berörda myndigheter i dessa frågor genom inrättandet av en särskild samverkansgrupp.

Avsnitt 20 Andra åtgärder än lagstiftning – uppdraget och förändringsbehovet

Vi delar helt utredningens uppfattning av vikten av att det finns en helhetsyn på frågor om våld och andra övergrepp i nära relationer och att arbetet bedrivs långsiktigt. Det finns ett stort behov av ökad kunskap och medvetenhet hos praktiker, bra arbetsmetoder samt dokumentation och spridning

av arbetsmetoderna. Arbetet måste präglas av så väl samverkan som en tydlig ansvarsfördelning mellan alla berörda aktörer.

Avsnitt 21 Ett nationellt kompetensteam

För att kunna genomföra arbetet i enlighet med föregående avsnitt menar vi att det skulle vara till stor hjälp att ha ett nationellt kompetensteam. Vi är mycket positiva till de arbetsuppgifter som utredningen föreslår. Om detta arbete initialt förläggs till länsstyrelsen i Östergötland är det viktigt att de får tillräckliga resurser för att klara av detta. På senare tid har de fått överta flera uppgifter inom just området att bli gift mot sin vilja och vi upplever att det arbetet lite stannade av i.o.m. överflyttningen från en myndighet till en annan. Det är även viktigt att förläggningen till länsstyrelsen i Östergötland inte påverkar uppdraget att verka som ett nationellt kompetensteam som finns till för hela landet. På sikt tror vi att det är bättre att kompetensteamet finns hos en central myndighet, som t.ex. Socialstyrelsen.

Avsnitt 22 Utbildning, förebyggande insatser, familjearbete m.m.

Vi vill framhålla vikten av förebyggande arbete och utbildning av såväl berörda professionella grupper, ideellt verksamma och medborgare, både barn och vuxna. Det finns idag kunskapsluckor när det gäller dessa frågor och det är viktigt att kompetens sprids till alla berörda. Vi håller med om att skolan har en viktig roll att spela och välkomnar initiativet till ett metodmaterial för arbetet där men vill därutöver betona vikten av att kunskapen finns inom rättsväsendet. Även metodmaterial för andra verksamheter ser vi som positivt.

Vi vill också understryka vikten av att jobba med hela familjen i arbetet kring dessa frågor och inte enbart med den utsatte. För att kunna göra detta på ett bra sätt som inte försätter den utsatte i större fara är det mycket viktigt att de personer som jobbar med detta har rätt kompetens och jobbar utifrån ett kunskapsbaserat arbetssätt.

Vi delar utredningens syn på att det behövs icke-bindande riktlinjer för hur man ska jobba med dessa frågor.

Det är viktigt att skyddat boende kommer den till del som har behov av det och att tillgängligheten inte skiljer sig över landet. Det får inte vara den berörda kommunens ekonomiska situation som blir avgörande för tillgången. Vi ställer oss därför positiva till en statlig subvention avseende vårdkostna-

2012-11-05

Dnr SN/2012:145

der för personer som placeras i skyddat boende p.g.a. hedersrelaterat våld eller förtryck eller äktenskap mot den egna viljan.

Vi delar helt utredningens bedömning av att det behövs en ökad samverkan både mellan myndigheter, mellan myndigheter och frivilligorganisationer samt över kommun- och länsgränser. Vi ser positivt på att kompetensteamet får i uppdrag att utveckla och effektivisera detta arbete men vill också understryka vikten av att arbetet utförs ifrån ett helhetsperspektiv och att kompetensteamet samordnar sitt eget arbete med andra aktörer inom området som t.ex. den nationella samordnaren mot våld i nära relationer.

Som vi tidigare framhållit är det väldigt viktigt att man har rätt kompetens när man jobbar med de här frågorna så vi ser därför mycket positivt på förslaget att införa en central specialiserad operativ enhet inom Polisen men efterfrågar även att det på lokal nivå finns poliser med särskild kompetens inom dessa frågor. Vi vill även understryka vikten av att den här kompetensen finns hos Åklagarmyndigheten.

Avsnitt 23 Genomförandet av förslagen

Utifrån det förslag som lagt kommer socialtjänsten behöva förändra sina arbetsrutiner, utbilda personal och öka sin samverkan. Vi delar inte uppfattningen att socialtjänstens ökade kostnader för detta kompenseras av det stöd man kommer kunna få från Kompetensteamet.

Sammanfattning SOU 2012:35

Stärkt skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap

Problemet och förslagen

Hur stort är problemet med tvångsäktenskap och barnäktenskap? Man vill gärna ha siffror. Hur många personer blir bortgifta mot sin vilja, hur många är rädda för att bli det, hur många barnäktenskap förekommer?

Men det som gör att man verkligen blir övertygad om behovet av ett bättre skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap är enskilda berättelserna. Berättelsen om den 15-åriga flickan som skickades till Irak, blev bortgift med en betydligt äldre kusin och sedan dess underrättar omvärlden via en undangömd dator om de övergrepp som hon utsätts för. Berättelsen om den unga kvinnan som ville få en utbildning i Sverige men blev del i en byteshandel mellan två familjer, protesterade men blev hotad, misshandlad och till sist bortgift. Eller berättelsen om flickan som rymde från ett tvångsäktenskap och fick barn med sin stora kärlek, ett barn som släkten sedan dödade.

I utredningens slutskede knivmördades en 19-årig kvinna. Hennes 16-åriga bror är misstänkt för mord och sitter häktad. Kvinnan hade några år tidigare förts till ett annat land och där som 14-åring blivit bortgift mot sin vilja. Efter en tid lyckades hon fly tillbaka till Sverige. När detta skrivs har polisutredningen just inletts och det pågår en diskussion om varför den unga kvinnan inte fick det skydd som hon hade behövt för att överleva.

Dessa berättelser är många, den ena mer gripande än den andra. De vittnar om en utbredd ofrihet och om unga människor som inte vet att de har rätt att själva bestämma över sina liv.

Det är svårt att ge några säkra siffror, men utifrån det material vi har haft tillgång till uppskattar vi att minst 250–300 personer under år 2011 upplevde en akut eller ganska akut risk för att bli gifta mot sin vilja. Tidigare undersökningar tyder på att ungefär 70 000 unga människor har begränsningar i förhållande till äktenskap eller har av familjen uppställda villkor för val av partner. Ungefär 8 500 unga uppskattades vara oroliga över att inte själva få välja vem de ska gifta sig med.

I vårt kunskapsunderlag framkommer det tydligt att tvångsäktenskap och barnäktenskap ofta har en koppling till hedersrelaterat våld och förtryck. Denna kunskap har betydelse för hur problemen bör mötas. Men viktigare är att – alldeles bortsett från kultur, religion, traditioner och värderingar – utgå från de mänskliga rättigheter som tillkommer varje individ, rättigheter som har slagits fast i åtskilliga internationella konventioner och rekommendationer – som FN:s barnkonvention, FN:s konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor och Europarådets konvention om de

mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna.

Vi har arbetat sedan i juni 2010. Enligt våra direktiv skulle vi bl.a.

- öka kunskaperna om tvångsäktenskap och barnäktenskap,
- överväga om sådana äktenskap bör kriminaliseras, och
- överväga att slopa dispensmöjligheten för barnäktenskap.

Dessutom fick vi i uppdrag att fundera över vilka åtgärder som kunde vidtas vid sidan om lagstiftning, bl.a. för att myndigheternas arbete mot tvångsäktenskap och barnäktenskap ska bli säkrare och bättre.

Det är komplicerat att lagstifta mot tvångsäktenskap och barnäktenskap.

Från juridisk synpunkt möter det i fråga om barnäktenskapen nästan oöverstigliga hinder. Till detta kommer farhågor om en sådan lagstiftnings stigmatiserande effekt på samhällets syn på minoritetsgrupper och deras traditioner. Det är därför frestande att avstå från lagstiftning. Men då ska man komma ihåg berättelserna och ha klart för sig att det finns människor, särskilt flickor och kvinnor, som är i mycket stort behov av lagstiftarens och myndigheternas hjälp och skydd. Därför bör det vidtas även några åtgärder som ryggmärgen säger nej till.

Vi föreslår bl.a. följande.

1. Tvångsäktenskap kriminaliseras genom en särskild straffbestämmelse. Även vissa äktenskapsliknande förbindelser, som inte är giltiga äktenskap, omfattas. Vi kallar dessa för informella äktenskap.
2. Barnäktenskap kriminaliseras. Även här inkluderas de informella äktenskapen.
3. Möjligheten att få dispens för att ingå barnäktenskap tas bort.
4. Det inrättas ett nationellt s.k. kompetensteam för att leda, samordna och stödja arbetet mot tvångsäktenskap och barnäktenskap, liksom mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Vid sidan av dessa förslag lägger vi fram ytterligare fyra förslag som är mindre uppseendeväckande men sannolikt från praktisk synpunkt lika viktiga.

5. Socialstyrelsen ges i uppdrag att genomföra ett tillsynsprojekt angående tvångsäktenskap och barnäktenskap hos kommunernas socialtjänster.
6. För att trossamfund och vigselförrättare ska få vigsel tillstånd ska det krävas att de inte genomför några religiösa "tvångsvigslar"

eller ”barnvigslar” som visserligen inte medför lagenliga äktenskap men som leder till förbindelser med i praktiken samma effekt.

7. Nämnden för statligt stöd till trossamfund ska i sin ordinarie verksamhet föra en dialog med samfunden och vigselförrättarna om barnäktenskap och äktenskap mot den egna viljan.
8. Det ska utarbetas en rekommenderad metod för familjearbete i akuta situationer. Den ska bygga bl.a. på en utvärdering av de metoder som används på vissa håll i landet i dag.

På några punkter avstår vi från att lägga fram förslag som i och för sig skulle stärka skyddet mot tvångsäktenskap och barnäktenskap. Vi föreslår exempelvis inte några begränsningar i möjligheten att i Sverige erkänna ett utomlands lagenligt ingånget s.k.

fullmaktsäktenskap

och inte heller någon kriminalisering av sådana äktenskap ens när de sker mot den ena makens vilja. Inte heller föreslår vi någon ytterligare inskränkning i möjligheterna att erkänna barnäktenskap

som har ingåtts i utlandet. I dessa fall anser vi att skälen emot lagstiftning överväger. Det gäller också i fråga om en annars tänkbar möjlighet att i vissa starkt ömmande fall undanhålla de verkliga skälen för ett beslut att vägra uppehållstillstånd.

Nedan sammanfattar vi de erfarenheter, kunskaper och insikter som vi har samlat på oss om tvångsäktenskap och barnäktenskap, liksom de överväganden som ligger till grund för våra förslag och slutsatser i övrigt. När vi använder ordet *barnäktenskap* avser vi alla äktenskap där någon av parterna är under 18 år. Med *tvångsäktenskap* avser vi i huvudsak äktenskap som har ingåtts genom straffbart tvång. När vi vill innefatta även äktenskap som har ingåtts efter andra former av påtryckningar talar vi om att bli *gift mot sin vilja*. Vi upprätthåller emellertid inte någon strikt definition av detta begrepp, som kan omfatta även fall då det inte har förekommit några direkta påtryckningar men där personen saknar ett reellt utrymme för eller har mycket svårt att säga nej till ett äktenskap som andra önskar.

Problemets omfattning och karaktär

Vi har ovan nämnt några siffror som gäller omfattningen i Sverige av problemet med äktenskap mot någons vilja. Vi uppskattar att minst 250 – 300 personer under år 2011 upplevde en akut eller ganska akut risk för att bli gifta mot sin vilja. Tidigare undersökningar tyder på att ungefär 70 000 unga människor har begränsningar i förhållande till äktenskap eller av familjen uppställda villkor för val av partner. Ungdomsstyrelsen har beräknat att ungefär 8 500 unga är oroliga över att inte själva få välja vem de ska gifta sig med.

I de undersökningar som har genomförts i eller i samband med vårt utredningsarbete har vidare bl.a. följande framkommit:

- Minst 16 personer hölls under år 2011 kvar i utlandet för att bli bortgifta mot sin vilja.
- I december 2011 fanns det tretton barn i Sverige i åldrarna 15–17 år som var registrerade som gifta.
- Antalet barn som lever i relationer som juridiskt inte är giltiga som äktenskap men som i praktiken är snarlika kan förmodas vara flera gånger större än den nyssnämnda siffran.
- Under ett år hanterade Migrationsverket 11 fall av barnäktenskap och 8 fall av misstänkta tvångsäktenskap i ärenden om uppehållstillstånd.
- Under ett år hanterade Skatteverket sammanlagt 70 folkbokföringsärenden om registrering av ett utländskt barnäktenskap där någon av parterna vid vigseln hade anknytning till Sverige genom hemvist eller medborgarskap.

Av dessa siffror torde framgå att problemet med tvångsäktenskap och barnäktenskap är betydande i Sverige även rent kvantitativt. Att det är ett stort och konkret problem för många av de personer som berörs är ställt utom varje tvivel.

Vårt underlag tyder på att en stor majoritet av de personer som blir gifta eller förlovade mot sin vilja, eller som är oroliga för att bli bortgifta mot sin vilja, har utländsk bakgrund. Det finns vidare en tydlig koppling mellan tvångsäktenskap och barnäktenskap å ena sidan och hedersrelaterat våld och förtryck å den andra. Som tidigare sagts ska dock dessa omständigheter inte inverka på förhållningssättet till tvångsäktenskap och barnäktenskap. Det handlar i stället i första hand om att trygga utsatta personers mänskliga rättigheter.

Några utgångspunkter i övrigt

Försöken att komma till rätta med barnäktenskap har pågått i många år på den internationella arenan. Det finns en snart 40 år gammal FN-konvention om bl.a. minimiålder för äktenskap. Diskussionen här i landet om tvångsäktenskap och barnäktenskap inleddes i början av 1970-talet och har intensifierats de senaste 10–15 åren. Det står klart att det i många fall finns en koppling mellan tvångsäktenskap och barnäktenskap å den ena sidan och hedersrelaterat våld och förtryck å den andra.

År 2004 genomfördes i Sverige några lagändringar i syfte att stärka skyddet mot tvångsäktenskap och barnäktenskap. Förändringarna innebar bl.a. att ingen längre kan ingå äktenskap inför svensk myndighet före 18 års ålder utan särskilt tillstånd. Vidare skärptes

villkoren för sådan s.k. äktenskapsdispens. Reglerna om erkännande av utländska äktenskap skärptes också i syfte att stärka möjligheterna att vägra erkännande vid tvångs- och barnäktenskap. Möjligheten till äktenskapsskillnad utan föregående betänketid vidgades till att omfatta fall då äktenskapet har ingåtts i Sverige under tvång eller i strid mot ålderskravet.

Sedan år 2003 har regeringen tagit initiativ till omfattande insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck. I maj 2010 antogs en särskild handlingsplan för att förebygga att unga blir gifta mot sin vilja. Den omfattar sammanlagt femton åtgärder inom fyra områden, nämligen stärkt förebyggande arbete, förstärkt stöd och skydd, förbättrad samverkan mellan myndigheter och ökad kunskap. En av åtgärderna var att tillsätta den här utredningen.

Vissa andra länder i Europa tycks dock ha kommit längre än vi i arbetet mot tvångsäktenskap och barnäktenskap. Det gäller särskilt Förenade kungariket och Norge, där man har valt delvis olika vägar. Vi har studerat deras arbete och erfarenheter och sökt dra lärdom av dem.

Diskussionen i betänkandet utgår från några grundläggande byggstenar.

En av dessa är synen på äktenskapet som en viktig juridisk och samhällelig institution som dock kan medföra mycket negativa konsekvenser för enskilda som inte vill, eller inte är redo, att gifta sig. En annan byggsten är att såväl äktenskap mot en av parternas vilja som barnäktenskap står i strid med de mänskliga rättigheterna. Detta synsätt bekräftas av flera internationella överenskommelser.

FN har definierat bl.a. tvångsäktenskap, tidiga äktenskap och hemgift som skadliga sedvänjor som utgör en form av våld mot kvinnor och ett brott mot kvinnors mänskliga rättigheter. Såväl FN:s generalförsamling som andra organ inom FN har uppmanat regeringar att utveckla och fullt ut implementera lagar och andra åtgärder för att utrota skadliga sedvänjor och traditioner, inklusive tidiga äktenskap, tvångsäktenskap och hedersrelaterade brott.

År 2011 antog Europarådet en konvention om förebyggande och bekämpande av våld mot kvinnor och våld i familjen. Där slås det fast att tvångsäktenskap ska ses som en form av våld mot kvinnor, och staterna åläggs att göra det straffbart att tvinga någon till äktenskap.

Att tvingas gifta sig och att sammanleva med någon mot sin vilja innebär uppenbarligen i sig ett omfattande övergrepp. Förväntningar på att äktenskapet ska leda till sexuellt samliv och barn innebär en stor risk för sexuella övergrepp. Erfarenheter visar att många av de flickor och kvinnor som blir gifta mot sin vilja utnyttjas och far illa i sina äktenskap. Svårigheter att få ut en skilsmässa som godtas av den egna gruppen och stigmatisering av frånskilda kvinnor inom denna grupp kan göra situationen än svårare.

Till andra nackdelar hör att tidiga äktenskap kan leda till förkortad skolgång. Bristande utbildning kan medföra långvarigt utanförskap och stora svårigheter att ta sig in på arbetsmarknaden och försörja sig själv.

I diskussionen kring tvångsäktenskap, barnäktenskap och hedersrelaterat våld och förtryck uttrycks ofta farhågor för att det uppstår ett ”vi och dom-tänkande” och att rasistiska och främlingsfientliga ideologier får näring när vissa grupper pekas ut för att de anses stå för negativa beteenden och uppfattningar. Det är med hänsyn till denna risk, och till risken för att människor blir fördomsfullt bemötta, viktigt att framhålla att lagstiftning mot tvångsäktenskap och barnäktenskap avser att skydda utsatta personer, inte att angripa eller peka ut vissa grupper. Skyddet för de utsatta värnar om lika mänskliga rättigheter för alla och är oberoende av vilken grupp den enskilda tillhör.

En rädsla för främlingsfientlighet eller stigmatisering kan inte få leda till att samhället inte tar tillräcklig hänsyn till individens utsatthet. Att en sådan fara finns har vi sett exempel på i vårt arbete. Det finns många beskrivningar av hur samhället inte ingriper när mycket unga flickor gifts bort och blir föräldrar. Det kan inte accepteras att barn från minoriteter vägras det skydd som anses självklart för barn som tillhör det svenska majoritetssamhället.

Samtidigt måste det understrykas att människor, grupper och kulturer är förtjänta av en grundläggande respekt även i den mån deras traditioner och synsätt innefattar värderingar som är främmande för majoriteten i landet. En sådan grundläggande respekt kan visserligen aldrig få innebära att det görs avsteg från fundamentala mänskliga fri- och rättigheter. Men den bör medföra att lagändringar som kan uppfattas vara riktade mot någon grupp eller tradition genomförs i ett tonläge och med ett förhållningssätt i övrigt som inte skapar onödiga konfrontationer och som inte spelar främlingsfientliga krafter i händerna. Det måste medges att lagstiftaren här rör sig inom ett ovanligt svårbemästrat område.

Ingen möjlighet till dispens för barnäktenskap

Den som är under 18 år får inte gifta sig här i landet om inte länsstyrelsen lämnar tillstånd, s.k. äktenskapsdispens. Bestämmelsen skärptes år 2004. Numera får dispens meddelas endast om det finns särskilda skäl.

Vi har kartlagt dispensärendena för åren 2008–2010. Kartläggningen visar att antalet unga som ansöker om äktenskapsdispens har mer än halverats sedan år 2000. Under de tre av oss undersökta åren ansökte totalt 68 barn om att få gifta sig. Sammanlagt 6 av dem fick tillstånd, dvs. ca 9 procent. 58 av sökandena var flickor, 10 pojkar. De flesta av sökandena hade utländsk bakgrund. Av de 6 som beviljades dispens var 3 flickor och 3 pojkar, samtliga 17 år gamla.

Trots att det kan finnas skäl som i det enskilda fallet ter sig klart behjärtansvärda föreslår vi att möjligheten för länsstyrelserna att meddela äktenskapsdispens för barn avskaffas. Ett viktigt skäl för detta är att dispensregeln inte bara ger en underårig rätt att ingå äktenskap utan också undantar personen från det skydd som åldersgränsen ska ge. Det kan enligt vår mening starkt ifrågasättas om

det under några omständigheter ska godtas att barn i Sverige fattar beslut med så långtgående konsekvenser som det innebär att ingå ett äktenskap. Genom möjligheten till äktenskapsdispens ger samhället på sätt och vis sitt stöd till att så sker.

Till förmån för en dispensmöjlighet brukar anföras att det i vissa grupper innebär stora svårigheter, för både mamman och barnet, om ett barn föds utom äktenskapet. Det måste dock sättas i fråga om traditioner inom en grupp ska väga tyngre än det gravida barnets rättigheter. Svensk lag gör ingen skillnad på barnens rättigheter utifrån barnets börd inom eller utom äktenskap. Lagstiftaren bör inte medverka till att upprätthålla otidsenliga och diskriminerande normer i en annan riktning. Om möjligheten till äktenskapsdispens behålls i syfte att man ska skydda flickor som blir gravida mot repressalier eller missnöje inom den egna gruppen innebär det ett åsidosättande av samhällets skyldighet att behandla alla lika och ett slags stöd för normer att utomäktenskaplig sexualitet och graviditet är skamliga och förbjudna. Det är ett synsätt som det svenska samhället rimligen ska ta avstånd från.

Att dispensmöjligheten finns kan vidare innebära en press på barn att gifta sig. En fördel med ett avskaffande är att unga som inte vill gifta sig, liksom föräldrar som vill stå emot påtryckningar från andra om att gifta bort ett barn, ges bättre möjligheter att få gehör för sin vilja.

Dispensmöjligheten innebär i praktiken att lagstiftningen inte ger samma skydd åt barn från olika religiösa, kulturella eller etniska minoritetsgrupper som åt barn i majoritetsbefolkningen. En viktig utgångspunkt måste vara att alla barn ska ges samma skydd av lagen.

Det kan förekomma att familjer är så angelägna att deras underåriga döttrar gifter sig med en av familjen utvald person att flickorna pressas att bli gravida, vilket antas öka möjligheterna till äktenskapsdispens. Påtvingat föräldraskap bör självfallet motverkas. Tidigt föräldraskap ökar risken för negativa konsekvenser för den unga, såsom förlorade utbildningsmöjligheter och utanförskap.

Kriminalisering

Svensk rätt innehåller inte någon straffbestämmelse som särskilt tar sikte på tvångsäktenskap. Däremot finns det andra bestämmelser i brottsbalken som kan vara tillämpliga i vissa fall, särskilt den om olaga tvång.

Barnäktenskap är inte kriminaliserade. Människohandelsutredningen föreslog i ett betänkande år 2008 straff för vårdnadshavare som tillåter barn under 16 år att ingå äktenskap, men förslaget ledde inte till lagstiftning.

Vi menar att skälen för kriminalisering tydligt överväger skälen emot och att detta gäller både tvångsäktenskap och barnäktenskap. I fråga om tvångsäktenskap handlar det dels om att skapa en särskild straffbestämmelse för att på ett tydligare och mer fokuserat sätt än nu understryka samhällets reaktion, dels om att utvidga det

straffbara området något jämfört med i dag.

När det gäller barnäktenskap är en komplikation att sådana i princip inte kan lagenligt ingås i Sverige och att det över huvud taget inte ska kunna ske i laga ordning om dispensmöjligheten tas bort. Ett problem är emellertid att barn som ska skyddas av den svenska rättsordningen men som har sin bakgrund i ett annat land ofta kan löpa en risk att på föräldrarnas eller övriga släktens initiativ bli bortgifta i det andra landet. Ett annat problem är att barn ingår äktenskapsliknande förbindelser här i landet i religiös eller traditionell ordning. Det är visserligen förbindelser som inte blir rättsligt giltiga här, men i praktiken ses personerna ändå som gifta inom den egna omgivningen och kan inte heller alltid fritt lämna förhållandet.

En av de svåraste frågorna för utredningen har varit om även sådana ”informella” äktenskap ska kriminaliseras. Trots de avgränsningssvårigheter som finns anser vi att så bör ske. Det helt avgörande skälet är att det finns barn och unga som är i stort behov av ett sådant skydd från rättsordningen.

Vi föreslår alltså att det i brottsbalken införs en särskild straffbestämmelse om tvångsäktenskap och en motsvarande bestämmelse om barnäktenskap. Brotten ska benämnas *äktenskapstvång* respektive *barnäktenskapsbrott*. Äktenskapstvång begås om någon genom olaga tvång eller utnyttjande av en persons utsatta belägenhet förmår personen att ingå äktenskap. Straffet är fängelse i högst fyra år. Barnäktenskapsbrott begås om någon förmår ett barn att ingå ett äktenskap eller tar initiativ till eller anordnar ett barnäktenskap, under förutsättning att äktenskapet kommer till stånd. Straffet är böter eller fängelse i högst två år.

Både äktenskapstvång och barnäktenskapsbrott föreslås omfatta även s.k. informella äktenskap. De beskrivs som förbindelser som är att jämställa med äktenskap på så sätt att de är ”bindande enligt ett etablerat normsystem som inrymmer särskilda krav för upplösning av förbindelsen och som ingås enligt detta normsystems former”.

I enlighet med en bestämmelse i den ovan nämnda Europarådskonventionen från 2011 föreslår vi vidare straff för den som genom vilseledande förmår någon att resa till ett annat land i syfte att tvinga personen att ingå äktenskap. Straffskalan ska vara fängelse i högst två år.

När det gäller barnäktenskapsbrott föreslår vi att den som själv är ett barn inte ska straffas om han eller hon medverkar till ett barnäktenskapsbrott genom att gifta sig med barnet. Inte heller ska partnern straffas när det annars är liten ålderskillnad och det med hänsyn till detta och omständigheterna i övrigt inte bör dömas till ansvar.

Vi föreslår inte någon bestämmelse som kriminaliserar s.k. fullmaktsäktenskap, inte ens om det är fråga om att någon ingår ett äktenskap för någon annans räkning mot dennes vilja.

Preskriptionstiden för barnäktenskapsbrott och för äktenskapstvång som har begåtts mot ett barn ska räknas från den dag då målsäganden fyller arton år.

Ett nationellt kompetensteam

Myndigheternas agerande är av grundläggande betydelse för skyddet mot tvångsäktenskap och barnäktenskap. Det fordras kunskaper, samordning och tillgång till kvalificerad rådgivning.

Vi föreslår därför att det inrättas ett nationellt kompetensteam med uppgift att på olika sätt främja arbetet mot äktenskap mot någons vilja, barnäktenskap och hedersrelaterat våld och förtryck. Teamet bör bestå av personer med särskild sakkunskap om problematiken och om olika relevanta sakområden.

Kompetensteamet bör ha i uppdrag bl.a. att utveckla och effektivisera samverkan, främja goda arbetsmetoder, stödja myndigheter och andra verksamheter, ta fram utbildnings- och informationsmaterial och skapa mötesplatser för praktiker och forskare.

Huvudman för kompetensteamet bör till en början vara Länsstyrelsen i Östergötland, som har betydande erfarenhet och kunskaper inom området. Efter ett par år bör arbetet utvärderas, varvid det bör övervägas om uppgiften ska läggas över på någon annan aktör.

Vid sidan om de angivna övergripande uppgifterna bör Kompetensteamet få i uppdrag att tillsammans med Skolverket utveckla och sprida ett metodmaterial för det arbete i skolan som ska gå ut på att förebygga tvångsäktenskap, barnäktenskap och hedersrelaterat våld och förtryck.

Kompetensteamet bör också leda arbetet med att ta fram ett metodmaterial för arbete med frågan om äktenskap mot den egna viljan och barnäktenskap inom olika verksamheter avseende föräldrastöd och inom samhällsintroduktionen för nyanlända invandrare. Dessutom bör Kompetensteamet erbjuda utbildning riktad till berörda offentliga och fristående verksamheter, däribland åt verksamheter som driver hjälptelefoner. Kompetensteamet bör ta fram en checklista som kan användas inom hjälptelefonverksamhet vid samtal om äktenskap mot den egna viljan. Vidare bör Kompetensteamet överväga hur det efter norsk förebild kan skapas förutsättningar för särskilda överenskommelser om uppföljning med personer som reser utomlands trots rädsla för att bli bortgifta mot sin vilja.

Socialtjänsten

Bland myndigheter som kommer i kontakt med barnäktenskap och äktenskap mot den egna viljan spelar socialtjänsten en huvudroll. Det har på sina håll funnits tydliga brister i socialtjänstens arbete. Vi föreslår därför att Socialstyrelsen ges i uppdrag att genomföra en särskild tillsynsinsats inom det aktuella området. Vid sidan härom ska Kompetensteamet kunna spela en viktig roll till stöd för en utveckling av arbetet hos socialtjänsten.

En viktig fråga är om socialtjänsten bör initiera insatser riktade

mot familjer där det förekommer hot om tvångsäktenskap, barnäktenskap eller hedersrelaterat våld och förtryck. Det står klart att det måste finnas mycket goda kunskaper om sådant familjearbete och om de komplikationer och risker som är förenade med det. Det bör utarbetas en rekommenderad metod för sådant arbete. Utarbetandet av metoden bör inkludera en utvärdering av de metoder som används i dag i bl.a. Västra Götaland, Uppsala och Stockholm. Kompetensteamet bör ta ledningen i metodutvecklingsarbetet.

För att det inte ska finnas ekonomiska incitament att avstå från placeringar i skyddat boende för personer som behöver sådan placering bör det övervägas att införa en statlig subvention för vårdkostnaden.

Erkännande av utländska vigslar m.m.

Huvudregeln är att ett giltigt utländskt äktenskap erkänns här i Sverige. Fram till år 2004 var det lätt, även för en person med stark anknytning till Sverige, att undandra sig de svenska äktenskapshindren genom att gifta sig utomlands.

För att hindra kringgåenden infördes år 2004 en bestämmelse om att utländska äktenskap inte erkänns i Sverige om det vid tidpunkten för vigseln fanns ett äktenskapshinder enligt svensk lag, t.ex. underårighet, och minst en av parterna hade hemvist eller medborgarskap här. Om det är sannolikt att äktenskapet har ingåtts under tvång erkänns det inte. Äktenskapet ska ändå erkännas om det finns särskilda skäl. Vi föreslår inte några förändringar i dessa bestämmelser. Vi har särskilt övervägt undantaget för särskilda skäl men menar alltså att detta bör behållas.

Någon särskild inskränkning när det gäller möjligheterna att erkänna s.k. fullmaktsäktenskap råder inte enligt svensk rätt. Vi har övervägt saken och funnit att någon inskränkning inte bör införas.

Reglerna om erkännande av utländska vigslar har betydelse bl.a. för personers möjlighet att få uppehållstillstånd i Sverige. En stor svårighet finns när den ena parten i ett gällande eller planerat äktenskap säger eller antyder något om påtryckningar men inte vågar stå för uppgiften inför den andra parten eller den egna familjen. Frågan har därför ställts om det verkliga motivet för ett avslag på en ansökan om uppehållstillstånd i ett sådant fall skulle kunna utelämnas i Migrationsverkets beslut.

Vi bedömer emellertid att det saknas förutsättningar att göra särskilda undantag från skyldigheten att motivera beslut i ärenden om uppehållstillstånd eller att inskränka rätten till partsinsyn.

Det bör vidare inte införas något ökat krav på muntlighet vid handläggningen av anknytningsärenden. För fall då det finns misstanke om tvång bör Migrationsverket dock införa som rutin att kalla till ett möte och då ge utförlig information om vilka handlingsalternativ och hjälpmöjligheter som står till buds för den som är, eller utsätts för risken att bli, gift mot sin vilja.

Trossamfunden och vigslar

Inom vissa trossamfund förrättas bröllopsceremonier och liknande som är rättsligt ogiltiga men som för parterna praktiskt sett är bindande. Därigenom kan i praktiken tvångsäktenskap eller barnäktenskap uppkomma här i landet. Det har nämnts tidigare att vi föreslår att sådana ”informella äktenskap” ska kriminaliseras om förbindelsen är ”bindande enligt ett etablerat normsystem som inrymmer särskilda krav för upplösning av förbindelsen och som ingås enligt detta normsystems former”. Det är emellertid viktigt att även på andra sätt försöka förhindra att sådana informella äktenskap kommer till stånd. Vi föreslår därför att det ska krävas för vigselstånd att det inom samfundet inte genomförs några ritualer som resulterar i informella barnäktenskap eller tvångsäktenskap. Ett motsvarande krav ska också gälla för personer som förordnas som vigselförrättare.

Vidare föreslår vi att det ska inledas en dialog mellan svenska myndigheter och trossamfunden om barnäktenskap och äktenskap mot någons vilja. Nämnden för statligt stöd till trossamfund bör i sitt ordinarie arbete föra en sådan dialog inriktad på sådana äktenskap. Nämnden för statligt stöd till trossamfund bör också, tillsammans med Kammarkollegiet, ges i uppdrag att anordna en utbildning om svensk lagstiftning rörande äktenskap för präster och andra befattningshavare inom trossamfund som verkar i Sverige men som inte har fått sin utbildning här i landet.

Den som ska giftas bort förs utomlands

Ett allvarligt problem är att tvångsäktenskap och barnäktenskap kommer till stånd i ett land dit den tvingade eller barnet har förts. Många gånger hamnar personen i en mycket svår situation i det andra landet. Särskilt flickor och kvinnor kontaktar ibland svenskautlandsmyndigheter för att få hjälp. Sådan hjälp är i praktiken ofta svår att ge.

Det viktigaste för att motverka sådana situationer är att arbeta för att personer som löper risk att giftas bort i utlandet inte lämnar Sverige. Fokus måste ligga på att upptäcka problemet här och se till att personerna får information om sina rättigheter och möjligheter att söka hjälp. När det gäller barn måste frågan om tvångsåtgärder aktualiseras i tid. Skolans och socialtjänstens roll är då mycket viktig.

Vi föreslår som sagt att det införs en bestämmelse som straffbelägger den som genom vilseledande förmår någon att resa till ett annat land i syfte att där tvinga personen att ingå äktenskap.

Dessutom bör Utrikesdepartementet, Socialstyrelsen, Rikspolisstyrelsen och Åklagarmyndigheten förbättra sin samverkan när det gäller gränsöverskridande ärenden i vilka det finns en problematik kopplad till heder, äktenskap mot den egna viljan eller barnäktenskap.

Det är också angeläget att regeringen i ett lämpligt sammanhang låter utreda om det, beträffande unga som är omhändertagna eller vårdas enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård

av unga, bör införas en uttrycklig möjlighet för socialnämnden att besluta om eller ta initiativ till återkallelse eller omhändertagande av pass och om socialnämnden bör kunna förhindra att pass utfärdas.

Övrigt

Det kan ifrågasättas om tvångsäktenskap och barnäktenskap som ingås här i landet borde bli *ogiltiga*. Vi har funnit att någon sådan särskild effekt inte bör införas. Vi anser visserligen att argumenten för ogiltighet väger tungt. Men en bestämmelse om att vissa äktenskap är ogiltiga fordrar överväganden av ett slag som ligger långt utanför de frågor som utredningen enligt sina direktiv ska diskutera. Om tvångsäktenskap och barnäktenskap ska göras ogiltiga bör det därför ske först efter en utredning med en bredare bas i äktenskapsrätten.

Möjligheterna att få *skadestånd för kränkning* för den som utsätts för ett tvångsäktenskap eller ett barnäktenskap ökar något om utredningens förslag om kriminalisering genomförs. Skadestånd får utkrävas av den som gör sig skyldig till brott. Vissa möjligheter finns också till skadestånd av staten eller en kommun för kränkning, nämligen om någon tjänsteman har begått ett tjänstefel och därmed har orsakat att någon har utsatts för ett tvångsäktenskap eller ett barnäktenskap.

6

Entledigande och tillfälliga ersättare i socialnämndens barn- och familjerättsutskott (SN 2012:167)

Beslut

Socialnämnden entledigar Eric Nunez under perioden 121229—130330 samt utser Elisabeh Uddén (s) som ordförande och Göran Larsson (s) som ledamot i nämndens barn- och familjerättsutskott under samma period.

Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Ordföranden i socialnämndens Barn- och familjerättsutskott Eric Nunez (s) kommer att var bortrest under perioden 121229--130330.

Med anledning av detta föreslås Elisabeh Uddén (s) som ordförande och Göran Larsson (s) som ledamot i nämndens barn- och familjerättsutskott under samma period.

7

Förvaltningschefen informerar

Beslut

Socialnämnden har tagit del av informationen.

Ärendet

Socialchef Lotta Persson informerade om Barnombudsmannens projekt Pejling, ettårsplanen för socialnämnden och aktuella frågor.

8**Rapportering av ej verkställda beslut enligt socialtjänstlagen och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade kvartal 3 2012 (SN 2010:27)****Beslut**

Socialnämnden antar rapporterna som sina egna och vidarebefordrar dem till berörda mottagare.

Sammanfattning

Kommunerna har en skyldighet att rapportera gynnande beslut som ej verkställts inom tre månader. Rapportering ska ske till Socialstyrelsen, kommunens revisorer och kommunfullmäktige. Rapporteringsskyldigheten gäller beslut i alla verksamheter enligt socialtjänstlagen (SoL), omsorg om äldre, funktionshindrade samt individ- och familjeomsorg. Numera ska även beslut enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) inrapporteras. Som en yttersta konsekvens av lagändringen kan Socialstyrelsen gå till förvaltningsrätten och ansöka om att den dömer ut en särskild avgift.

Rapporteringen ska ske en gång per kvartal. Identifierbara uppgifter skickas till Socialstyrelsen. Dessa uppgifter finns även att tillgå för nämndens ledamöter

2012-11-06

Dnr SN/2010:27

Referens
Joachim Heimersson

Mottagare
Socialnämnden

Rapportering av ej verkställda beslut enligt socialtjänstlagen och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade kvartal 3 2012.

Förslag till beslut

Socialnämnden antar rapporterna som sina egna och vidarebefordrar dem till berörda mottagare.

Sammanfattning

Kommunerna har en skyldighet att rapportera gynnande beslut som ej verkställts inom tre månader. Rapportering ska ske till Socialstyrelsen, kommunens revisorer och kommunfullmäktige. Rapporteringsskyldigheten gäller beslut i alla verksamheter enligt socialtjänstlagen (SoL), omsorg om äldre, funktionshindrade samt individ- och familjeomsorg. Numera ska även beslut enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) inrapporteras. Som en yttersta konsekvens av lagändringen kan Socialstyrelsen gå till förvaltningsrätten och ansöka om att den dömer ut en särskild avgift.

Rapporteringen ska ske en gång per kvartal. Identifierbara uppgifter skickas till Socialstyrelsen. Dessa uppgifter finns även att tillgå för nämndens ledamöter under sammanträdet samt hos nämndsekreteraren.

2012-11-06

Dnr SN/2010:27

Rapport av ej verkställda beslut kvartal 3 2012

120625 Familjebehandling	Pojke Resursbrist
120419 Kontaktperson umgänge	Flicka Resursbrist
120618 Kontaktfamilj	Pojke Den enskilde har tackat nej till erbjudande. Nämnden söker ny familj.
120618 Öppenvård – Marte meo	Kvinna Resursbrist

Beslut enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

Inga beslut enligt LSS finns att rapportera

Lotta Persson
socialchef

9

**Ärenden från samordningsförbundet i Botkyrka (SN
2012:17)**

Det finns inga ärenden att redovisa

10

Anmälan av delegationsbeslut (SN 2012:17)

Beslut

Socialnämnden har tagit del av informationen.

Ärende

Dessa delegationsbeslut anmäls till nämnden:

Alkoholhandläggare

*Beslut om tillstånd enl 8 kap 2 § alkohollagen för servering av alkohol-
drycker vid enstaka tillfälle/tidsperiod till slutet sällskap*

Syrisk Ortodoxa kyrkan 2012-10-27

Mathias Bydén 2012-10-27

S:t Petrus och Paulus 2012-11-03

11

Anmälningsärenden (SN 2012:14)

Beslut

Socialnämnden har tagit del av informationen.

Ärendet

Dessa ärenden anmäls till nämnden:

Sammanträdesplan för Botkyrka kommun 2013

§ 102 KF Nytt samordningsförbund Botkyrka Huddinge Salem
(KS/2012:341)

§ 184 KS Firmatecknare 2012 – ändring (KS/2011:472)

FoU:Södertörn/Lund University PM gällande pågående forskningsprojekt
om vårdnadskonflikter vid FoU Södertörns nio ägarkommuner i samarbete
med rättssociologiska enheten vid Lunds universitet